

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од II-то продолжение на Триесет и втората седница на Собранието на
Република Македонија, одржана на 29 јануари 1992 година

Скопје, јануари 1992 година

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од II-то продолжение на Триесет и втората седница на Собранието на Република Македонија, одржана на 29 јануари 1992 година

Седницата се одржа во сала 1 на Собранието на Република Македонија, со почеток во 10,35 часот.

Со седницата раководеше Тито Петковски, потпретседател на Собранието.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Бидејќи имаме кворум, можеме да продолжиме со работа. Пратениците Стоиле Стојков, Петре Трајановски, Симон Ивановски, Душан Трпчевски, Кирил Ковачевски, Душко Горчевски, и Никола Апостолски го најавија своето отсуство од денешната седница. Констатирам дека на седницата присуствува мнозинството пратеници на Собранието и дека Собранието може полноважно да одлучува.

ФЕРИД САДИКУ:

Почитувани пратеници, ценето претседателство, мислам дека време е ако сакаме во Европа, неколку пати ни се случува да се одреди седницата да отпочне во 10, да отпочне во 11 часот или после 4-5 часа, па го молам претседателството истите ние што сме овде секој да ја завршува својата работа според Деловникот.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Се согласуваме, но за ова неколку пати сме разговарале

МИТКО АНАСТАСОВСКИ:

Имам предлог уште една точка да се стави на дневен ред.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дневниот ред веќе го утврдивме, не можеме тоа да го направиме, сега работите по дневен ред. Преминуваме на 18-тата точка "Информација за состојбите и влијанијата на комуналниот и индустрискиот отпад врз квалитетот на човековата околина во Република Македонија. Информацијата, извештајот на Комисијата за заштита на човековата околина и Предлогот на заклучокот Ви се доставени односно поделени. Отворам претрес. Молам, кој бара збор?

АСЛАН СЕЛМАНИ:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници, материјалот што е денес на разгледување ја покажува вистинската слика на нашиот однос кон проблемите и обврските кои се од животна значење за секој човек, за секој граѓанин на нашата Република.

Истиот материјал беше доставен и порано за време на Извршниот совет на Републиката, но истиот беше повлечен од страна на сегашната Влада. Имајќи ги двата материјали, дојдов до констатација дека не се направени скоро никакви промени ниту во квалитетот ниту во обемот.

Оваа Информација е изработена, како што наведува Министерството, врз основа на податоците добиени преку анкетирање на 79 поголеми претпријатија од кои одговориле само 36 и 30 комунални претпријатија од кои одговориле само 18 од нив. Само овие податоци укажуваат на тоа дека се уште не сме изградиле соодветен систем за прибирање на податоци според Законот за собирање на отпадоци и секундарни суровини според Службениот венсик на СРМ број 23/85, и според овој закон се поделени на 4 групи и тоа: комунален отпад, отпад во производство и трговија, отпадни минерали и други масла и неискористена енергија. Имено, што е во прашање? Зошто не се почитуваат законските прописи од оваа област, одговорот најверојатно треба да се бара од самото министерство.

Често пати се понесуваме во нашите докажувања дека никој не може да го победи дигнитетот на човекот, да го уништи неговиот углед, неговиот вид како биолошко, историско, општествено и еколошко битие освен тој самиот со лежерниот и инертниот однос кон средината која не окружува и во која опстојуваме и мораме да опстојуваме. Граѓанинот на Македонија е нападнат од разноврсни тешки социјални, економски и политички состојби, болести, сиромаштија, незнаења, загрозен е од сметот и секој ден еколошката географија на нашата Република добива нови процесуални деструкции. Имено, во кризното време во кое се наоѓаме и делуваме незнаењето станува основен реквизит и преку тие реквизити ги наоѓаме нашите оправдувања затоа, треба да бидеме свесни дека денес нашата Влада као и секој граѓанин ќе мора да прибира нови сили да се бори против нарушувањето на еколошката рамнотежа, да изгради нов систем на односи кон својата природа, а тоа значи и кон себе си. Неопходно е да креира нови услови, да воспостави нови односи, возвишени вредности на својот животен простор.

Според материјалот може да се види дека сите градски депонии имаат капацитет за 10 години и дека сите не се обезбедени од аспект на санитарно техничките мерки и дека истите се наоѓаат во непосредна близина на населените места, на просечна одалеченост од 5 до 10 километри од градот, имаат ограничени капацитети, а само во Тетово и Гостивар се изградени со потребната согласност, во Струга и Прилеп веќе се неупотребливи, а депониите во Скопје, Куманово и Неготино се забранети за натамошна употреба, додека другите се со санитарно хигиенски недостатоци.

Се поставува прашањето како нашата Република ќе се вклучи во екологијата на светските стандарди, која мора да се третира како неразвоен дел на развојот затоа што овој принцип е познат во науката, а е прифатен од страна на најновите меѓународни норми и светската организација за заштита и унапредување на животната средина. Имено, овој Парламент и оваа Влада ќе мора да создадат нови услови и нови односи по ова прашање, нова етика кон просторот што не опкружува, а и кон самите луѓе, затоа што целата Република и ние во неа се наоѓаме пред црвениот сигнал што ни дава до знаење дека Министерството и

соодветните институции треба да преземат соодветни мерки за решавање на еколошкиот хаос, а спротивно на тоа природата забрзано ја подготвува замката за нашите однесувања и неспретности. За жал, во овој Парламент повеќе од една година не сум го слушнал зборот животна средина, животен простор, екологија, еколошка географија и се што се однесува околу овие постулати, освен членовите на Комисијата во чие има зборувам.

Во овој правец, во светот се создава нова еколошка етика преку која се создаваат и се унапредуваат нови системи на вредности кои немаат намера и цел да ја осигомашуваат природата и човекот, туку напротив човекот го ослободува од сопствената оттуѓеност. Имено, целата таа нова филозофија е ориентирана кон похумани, по нежни, порационални, и ефикасни врски меѓу самите луѓе како единки, или колективитети, кон природата, кон сеопштата хармонија и взаемната обусловеност. Длабоко верувам во тоа дека доколку ги менуваме основните навики на нашето севкупно однесување кон човекот со човекот, човек - природа, човек - технологија, човек - култура и слично можеме многу да придонесеме во квалитетното преобразување на животната средина а спротивно на ова не гарантирам дека сите екологисти и хуманисти, а и јас меѓу нив, кои професионално се бават со проблемите на животната средина, со човековите шпекулации, во животниот просотор, како систем на сите односи дека ќе бидеме најголеми бунтовници и дисиденти со единствена цел за заштита и унапредување на животната средина како глобален систем како систем на сите начела на човечкиот ум.

На крајот, ги молам пратениците да го прифатат Извештајот со сите забелешки кои се дадени од страна на Комисијата за заштита на човековата средина и природата, затоа што со тие забелешки сметаме дека ќе се придонесе кон подобрувањето на создадениот хаос во животниот простор во нашата Република.

Сосема на крај, дозволете ми да го изнесам петтиот заклучок од страна на оваа Комисија, а тоа се однесува на следното:

Со оглед на сложеноста на решавањето на прашањата од заштитата на животната средина и големата важност на ова прашање, а имајќи ги предвид искуствата на меѓународната заедница, му се предлага на Собранието на Република Македонија да ја задолжи Владата на Република Македонија да ја преиспита можноста од формирањето на посебно министерство за заштита на животната средина со сите инспекциски служби во овој домен. Ова се предлага и поради фактот што со тоа ќе се овозможи поцелосно согледување и решавање на проблемите од заштитата на животната средина".

НИКОЛА СТОЈАНОВСКИ:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници, со техничко, технолошката револуција во XX-от век постигнат е огромен просперитет во светот на сите полиња, посебно во индустријата, агрохемизацијата, автосообраќајот и друго. Тие светски придобивки во многу што му го подобрија животот на човекот и благосостојбата. Но истовремено животот на човекот од ден на ден е се позагрозен, особено во големите индустриски центри поради емисија на гасови, чад, тешки метали во воздухот, комуналниот отпад, индустрискиот отпад со што се

загрозува животната средина, се нарушува човековото здравје, се деградира природата, а на поколенијата им се заканува опасност и од генетски пореметувања.

Согледувајќи ја оваа опасност Обединетите нации ја свикнуваат Првата конференција под свое покровителство за заштита и унапредување на животната средина во Стокхолм, 1972 година, на која учествувале 1500 делегати од 114 земји. Констатирано е дека постои се поголема деградација на природата и решено е да се преземат конкретни обврски низ секојдневните активности и мерки кои ќе обезбедат здрави услови за живеење и творење.

Две години подоцна оваа одлука е влезена и во југословенскиот устав, а веднаш потоа и во републичките уставы, донесени се законски прописи кои ја регулираат оваа материја, но многу малку е сторено во заштита на животната средина.

Во нашиот сегашен Устав во членот 43 е кажано дека секој има право на здрава животна средина, дека секој е должен да ја штити и унапредува животната средина и природата, а Републиката обезбедува услови за остварување на тоа право.

Информацијата која е на дневен ред опфаќа еден сегмент од еко системите. Би било добро да се даде една општа информација за степенот на загаденоста на животната средина односно за состојбата во воздухот, почвата, водите, шумите, агрокултурите и друго. На тој начин би имале јасна слика какви се состојбите и од тоа да се извлечат одредени сознанија и да се донесат соодветни мерки кои треба да ги преземе легислативата и инспекциите и загадувачите.

Овој проблем би требало секојдневно да се актуелизира, не би требало да се води кампањски, туку тоа да биде секојдневие за сите граѓани и вработени особено за оние кои живеат во големите индустриски центри.

Сегашната состојба со комуналниот и индустрискиот отпад, изнесена во Информацијата, е загрижувачка. Еден килограм од човек дневно комунален отпад, плус, индустрискиот. Депонии на секаде, неорганизирана диспозиција, непостоење на санитарно технички депонии со исклучок на некои, а какви се последиците јасно му е на секого.

Отпадот може да се искористи како секундарна суровина, тоа е хартија, стакло, железо пластика, текстил, дрво, обоени метали, гума, амбалажа, волна и друго и како енергетски извор со посебна обработка.

Покрај предложените мерки во Информацијата, потребно е да се донесе долгорочна републичка програма за заштита и унапредување на животната средина, која ќе претставува збир на глобални техничко-технолошки организационо кадровски, нормативно правни и економско финансиски мерки, од кои ќе произлегуваат конкретни мерки и активности во доменот на заштита и унапредување на животната средина.

БОРКО ЃОРЧЕВСКИ:

Господа, жалосно е што не сме сите собрани за ова што се дискутира да биде пренесено на тие места од каде што сме бирани, бидејќи знаеме какви опасности не демнат од оваа проблематика.

Следејќи ги научните сознанија за еколошката катастрофа што му се заканува на човештвото а која ја предизвикува самиот човек ќе кажам нешто за општата проблематика на животната средина.

Животната средина е непосредниот дел на човековата околина. Во неа човекот живее, работи и ги користи нејзините богатства. Во животната средина дејствуваат одредени еколошки фактори, како: климата, водите, почвата, растителниот и животинскиот свет. Од степенот на користењето на природните богатства зависи, дали животната средина ќе ни овозможи нормално живеење или пак нерационалното користење ќе предизвика катастрофални последици.

Во животната средина при денешни услови со брзиот развој на човештвото и индустријата, и природните богатства прекумерно се искористуваат од луѓето што доведува до загрозување и загадување на истата. Меѓутоа, промените во животната средина произлегуваат и од пренаселувањето на некои подрачја, потоа од создавањето на големи градови, од изградбата на инфраструктура, зголемениот број на сообраќајните средства, откривањето на рудните богатства и др.

Земјината топка е релативно мал простор со ограничени можности за населување. Од вкупната копнена површина која изнесува околу 150 милиони километри квадратни на обработливи површини се паѓа само околу 30 милиони километри квадратни или околу 20%.

Меѓутоа, од вкупната површина што се обработува повеќе од половината односно околу 20 милиони км² е деградирани и непогодна за работа, па според тоа вкупната обработлива површина и денес изнесува само 2 околу 10 милиони км² или 6% од вкупната копнена површина односно тоа е простор колку што зафаќа и Европа. Ако се земе предвид дека денес на земјата живеат околу 6 милијарди луѓе, тогаш се доаѓа до сознание дека обработливи површини се мали и производството на храна не може да ги задоволи потребите на луѓето. Оттука произлегува и фактот што една третина од луѓето гладуваат, една третина се на границата на гладот, додека само една третина имаат доволно храна. Според тоа, степенот на загрозеноста на животната средина влегува во свеста на сите луѓе како дел на заеднички проблеми на нашата цивилизација. Проблемот на исхраната на населението чиј број мошне брзо расте (според Малтус по 35-40 години бројот на населението на земјата треба да се удвостручи односно да биде околу 12 милијарди).

Затоа, појдуваме од тоа што загрозеноста на природата доѓа и од доста други проблеми. Тука се и киселите дождови кои се јавуваат како последица на аерозагадувањето што го вршат индустријата со отпадните материји, сообраќајните средства, запалената нафта, вулканските ерупции и доста други материји. Особена опасност за животната средина претставува создавањето на таканаречената "стаклена бавча" односно ослободениот јагленороден двооксид кој се создава со

согорувањето на органските материи, се искачува во повисоките воздушни слоеви над земјата и се меша со космичката прашина, со прашина од вулканските ерупции со водената пара, чад и друго и создава посебна обвивка која ги пропушта сончевите зраци, но го спречува ладењето на земјата поради што просечната температура се зголемува.

БОРКО ЃОРЧЕВСКИ: (Продолжение)

Зголемувањето на просечната температура може да доведе до топење на мразот на Арктикот и Антарктикот што како последица на тоа ќе нарасне нивото на светското море и речиси, сите поголеми градови на Земјата каде живее најголемиот дел од човештвото ќе се најдат под вода. Реките, езерата, морињата и океаните се загадуваат од отпадните материи и ја губат способноста за одржување на животот на голем број видови животни и растенија, а со тоа се намалува и изворот на храна за луѓето. Индустриската дејност со неадекватната примена на хемиски средства за заштита на растенијата и вештачките ѓубрива ги загрозува изворите со питка вода, а со тоа и опстанокот на луѓето.

Производството на нуклеарна енергија носи со себе голем број нерешени проблеми на безбедност што е потенцијална опасност на здравјето и животот на луѓето.

Во настојувањата животната средина да се заштити и унапреди донесени се низа закони прописи и одлуки кои ги регулираат некои од елементите за заштитата на животната средина. Форираани се управни органи и тела на сите нивоа почнувајќи од Европската заедница па се до нашата Република. Меѓутоа, донесените закони меѓу себе не се усогласени, стандардите не се изедначени, а управните органи не се доволно организирани ниту имаат можност да се наклонат врз научни сознанија. Не постојат селективни развојни политики и методологии, а голем број обврски од потпишаните меѓународни договори и спогодби не се исполнуваат. Од тука доаѓа и фактот што е значително зголемена загаденоста на воздухот, водата и копното, растителниот и животинскиот свет, се посиромашни а квалитетот на животот и страната е во перманентно опаѓање. Врз база на сите овие констатации сметам дека во денешни услови апсолутно е потребно во нашата Република да се формира посебно министерство за екологија кое врз себе ќе ги преземе сите обврски за заштита и унапредување на животната средина бидејќи одложувањето на овој акутен проблем во иднина може да има катастрофални последици за населението во животната средина.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници, и членови на Владата кои денес ги има многу малку.

Читајќи ја внимателно информацијата што денес е на дневен ред ги изнесувам следните мои видувања.

Информацијата носи наслов "Информација за состојбите и влијанието на комуналниот и индустрискиот отпад врз квалитетот на човековата околина". Од она што прочитав во Информацијата не успеав нешто повеќе да дознам за влијанието. Ова од таму што за да би се здобиле со сознанија за влијанието на отпадоците потребно е да се извршат

одредени студии и анализи, а за такви тука не станува збор. Заради тоа мислам дека можеби насловот на Информацијата не одговара на она за што се зборува во инфор-мацијата. Мене, впрочем ми се познати такви студии, а една од нив е студијата од долгорочен карактер, за изворот "Рашче", која ја разгледуваше и ова Собрание како програма. Познато ми е дека таму се внесени доста работи како тоа се врши на еден програмиран начин, испитувањето на влијанието на одредени локации врз изборот "Рашче". Од оваа Информација такви работи ние не можеме да дознаеме, па затоа ние можеби е упатно да се изврши промена на насловот на Информацијата. Инаку, Информацијата се обидува да даде еден приказ за тоа кој депонии одговараат, кои не одговараат. Тоа е паметно и јас мислам дека одредени работи изостануваат од општините одредени податоци. Секако сметам дека се налага потребата ние да бидеме поангажирани околу евидентирањето на податоците со што би придонеле повеќе да се реши проблемот со комуналниот и индустрискиот отпад. проблемот на индустрискиот отпад мислам дека повеќе треба да биде проблем на претпријатијата, во согласност со законите, да се постапува како би можело тие отпадоци правилно да се складираат, а по можност тие како такви да се искористат.

Во Информацијата е наведено и влијанието на конфискатите од животинско потекло и животински отпадоци. Никаде не видов некои препораки што да се прави на тој план особено за малите општини каде што не постојат дури ни јами за конфискати од животински отпадоци. Таква е состојбата и во мојата општина, не постои јама за тие конфискати. Би требало во согласност и со законот за ветеринарство да се регулира тоа прашање, да се преземат мерки и обезбедат средства како би можело да се изградат такви јами во местата каде што не постојат.

Мислам дека тоа е поврзано и со прашањето што беше присутно со бруцелозата. Имавме случаи кога уништувавме одредени грла, а некаде дури и цели стада и се поставуваше прашање како да се изврши покривање на тој убиен добиток, односно што да се направи тие да не бидат ширители на зарази.

Дозволете да кажам нешто за загадувањето на човековата околина на која јас припаѓам, а тоа е територијата на релацијата Дебар - Скопје. Како што е познато во овој дел од Западна Македонија е течението засега на најчистата река можеби во донеодамнешната Југославија или Балканот. Тоа е реката Радика. Иако за оваа река јас слободно, по мое убедување го изнесова епититетот најчиста, она што неа денес ја краси, она што неа денес ја окружува, по се изгледа дека и нејзината чистота брзо ќе оди во забрав. На ова нешто не наведуваат фактите што ги гледам на теренот. Да почнам со набројување.

Од браната на Мавровското Езеро па до Дебарското Езеро, веднаш до браната се наоѓа депонија за комуналниот отпад од населеното место Маврово. Тоа што е тука не само да врши големо загадување на водите на реката Радика, туку пружа и многу лоша слика особено за туристите што го посетуваат овој крај. Понатаму, има депонија кај Трница, сите тие депонии се помали но имаат големо влијание бидејќи се наоѓаат во непосредна близина на реката. Депонија кај село Сенце депонија кај село Жировница, отпадоци на Металски завод кај раскрсницата за

Жировница, отпадоци кај Манастирот "Свети Јован Бигорски", депонија во непосредна близина на с.Ростуше, депонија кај с.Скудриње, влевање на фекална канализација во реката и многу други загадувања. Особено што загрижува е влевањето на фекалните води од колекторот Охрид-Струга во Дебарското Езеро преку директниот реципиент реката Дрим односно акумулацијата Глобочица. Како последица на тоа во Дебарското Езеро во делот каде што се влева Дрим не често се појавуваат алги на површината, а по се изгледа тоа е резултат на фекалните води.

Имајќи го предвид гореизнесеното предлагам да се дополнат заклучоците со уште една точка коај би гласела: Се задолжува Министерството за урбанизам и градежништво сообраќај и екологија најпрво да ги дислоцира депониите на комуналниот и друг отпад кој се непосредно лоцирани по течението на реката Радика.

Второ, да ја испита можноста за забрана на влевање на непречистени води од колекторот Охрид-Струга директно во реципиентот река Дрим односно акумулација Глобочица.

На крајот да истакнам дека ги поддржувам во целост заклучоците на матичната комисија, а имајќи предвид дека станува збор за многу комплицирана и важна материја ги прифаќам и предложените заклучоци на ова Собрание.

ЃОРГИ КОТЕСКИ:

Почитувани дами и господа, добро е што една ваква точка се најде на дневен ред пред нашиот Парламент. Тврдо сум убеден дека ова е навистина многу комплексно прашање и прашање кое зависи од материјалната база на една држава. Ние знаеме во каква ситуација се наоѓаме како Македонија и нормално со оглед на тие состојби ќе можеме на овој план, нормално, со посредство на Владата, ресорните министри да делуваме во правец на подобрување на оваа состојба за заштита на човековата околина.

Меѓутоа, уште на почетокот да кажам дека сакале или не мораме да признаеме да ние како Македонија и воопшто како градови што се наоѓаат во Македонија во поглед на овој отпад навистина живееме во депонија за ѓубре. Секаде каде и да поминеме покрај нашите патишта, магистрални и други, покрај нашите градови навистина тоа е една општа слика која навистина треба да не загрижува.

Јас мислам дека во овој поглед основното што треба да се направи е нашата Влада, ресорното министерство со посредство на научните институции во Македонија треба да направат една комплексна програма во која ќе бидат вградени сите елементи за заштита и понатаму низ законската регулатива што ние овде како Парламент ќе ја носиме да може и да се спроведува. До ден денес општ е впечатокот, а тоа може да се потврди и на лице место и преку нашите инспекции дека навистина во поглед на законската регулатива и таква каква што постои апсолутно не се извршува. Секаде слободно, и околу сите наши градови и селски населби стоврени се самоволни депонии за ѓубре. Апсолутно кога се интервенира кај органите за внатрешни работи или други органи мора да паден изговорот дека ние не сме надлежни за тоа и тука се завршува. Значи, во таа комплексна програма треба се да биде

регулирано и нормално тие извршители што треба да ја вршат таа своја обврска треба да бидат ригорозни во тој поглед и да нема отстапки. Инаку, ние и понатаму и обработливото земјиште и сето друго земјиште што е веќе парцилизирано ќе го направиме некорисно.

Ова го истакнувам заради тоа што ако во догледна иднина се направи една таква комплексна програма ќе можат да бидат вклучени и приватните организации и другите општествени организации кои се уште постојат да бидат вклучени и со свои развојни програми врз тој индустриски отпад, или непотребни нус производи да може да направат програми за развој. Програми кои ќе се базираат на реална основа и на добивка и за да можат одреден број на луѓе да се вработуваат таму. Јас ќе кажам само еден конкретен пример.

Земете ја Македонија колку само годишно се посеани површини под житни култури и колку на тие површини се наоѓа слама и стрниште. Тоа е голем потенцијал за изградба на една фабрика за тоалетна хартија или за други производи. Меѓутоа, кај ништо не се користи. Дури одреден број општествени организации вршат горење на овие стрништа. Се пали тоа и се прави голема штета и врз самиот состав на земјиштето и врз составот на микро-организмите што живеат на површините и површинскиот свет. Значи ние по многу основи не водиме сметка за она што треба да биде добивка, да биде профит за една организација. Затоа велам покрај програмата треба да има и програма за развој во организациите што постојат или во приватните иницијативи што треба да претстојат кај нас.

Исто така во последно време знаете дека Скопската пивара произведува пиво во лименки. Што се случува? Исто како случајот со пластиката која се расфрла на могу места кај нас во Македонија ќе се случи и со лименките, ќе се шутираат по улиците или на други места. За овој пример сакам само една илустрација да дадам. Во Австралија имаше голем проблем со овие лименки. Дури Австралиската влада не можеше да најде решение затоа што голем дел од нив се исфрлаа како непотребна сировина. Меѓутоа, некои јапонски фирми се досетиле и за секоја лименка даваа центи за откупување и во специјални кутии да се фрли. Меѓутоа откако ќе се соберат тие лименки се прават играчки за деца и пов-торно се пласираат на австралискиот пазар. Значи, од тој нус производ или отпад се добива голем профит и голема добивка. Ете, до каде може да оди човечкиот мозок и човечката мисла. Тој приватен капитал, приватен профит за да се остварат некои работи во државата.

Ова го кажав само за илустрација, колку да побуди едно внимание и интерес не само кај нашата Влада, туку и кај сите нас и како пратеници и како јавност да видиме се што може да се искористи. Имаме работи навистина да се искористат. Реков со стрништата, со сламата ист може да биде случајот со отпадот од сончогледот кој може да се брикетира и да служи понатаму за гориво и за други нешта.

ПЕТАР ГЕОРГИЕВ:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници.

Сметам дека со самата информација вака како што е поставено веќе се отвора едно сериозно прашање како едно од основните услови

најверојатно во Европската заедница ќе биде за вклучување во тие европски токови. Европската заедница веќе применува и поригорозни мерки во делот на екологијата посебно во делот на односот кон комуналниот и индустрискиот отпад. Тие стандарди кога ние сакаме да ги примениме во нашата пракса веќе неможеме да ги спроведме затоа што наидуваат на отпор пред се од аспект при самото градење на индустриските капацитети од недостиг на средства, а тоа самите проекти го занемаруваме, а исто така и од нашиот однос кон последиците кои после тоа наидуваат.

Самата информацијата укажува на потребата од промена кај субјектите што придонесуваат за ова и ваква состојба но мислам дека самото укажување на потребата од промени нема да дојде до промени доколку не се изградат или не се посебни механизми на заштита донесат за да кон ова прашање пријдеме организирано.

ПЕТАР ГЕОРГИЕВ: (продолжение)

Немаме механизми за заштита од немарниот однос, поаѓајќи од граѓаните, комуналните организации и претпријатијата, кои што придонесуваат, немаме соодветни механизми и не му поклонуваме внимание такви механизми ние на одреден начин веќе да изградиме. Оваа област по мое сознание, нажалост, може да се контролира само преку соодветна санкција на прекршителите. На жалост и во Европа стандардите во оваа област се заштитуваат само со санкции. Сметам дека во тој правец ние треба да ја насочиме нашата активност. Уште не е стандардот на ниво таков што самите субјекти се чувствуваат одговорни и да преземаат одредени мерки за заштита во оваа област. Што значи треба да ја насочиме нашата мерка кон донесување на соодветни механизми. Каде е проблемот. Проблемот е во тоа што во нашиот и досега непостоечки законски механизам не се идентифицирани пунктовите каде што се прават прекршоците, што значи дека немаме соодветна идентификација таа обврска е оставена на инспекциските служби, а можам да кажам кај поголемите прекршители таму преовладува и механизмот на корупција, мито итн. Низ тој систем на мито и корупција, иако е ситна, сметаме ситна, а од еколошки аспект многу значајна, низ тој систем на тие инспекциски контроли проигрува тој механизам и апсолутно не доаѓа до идентификација на прекршителите. Второ, постапката ја водат правосудните органи, а таа во основа е дадена на судовите за прекршоци. Таа постапка судовите за прекршоци исто така ја водат занемарливо, без обврска да посветат поголемо внимание, па оттука и казните кој што на одреден начин како мерка веќе се применуваат, се во неможност да ги применат. Ако погледнете во оваа област какви се казните во досегашната законска регулатива ќе бидеме сигурно овде на одреден начин изненадени кога ќе констатираме дека казните во оваа област доста мали дури и занемарливи, така што самите прекршители не ги тера на одредена обврска да имаат ваква обврска кон ова.

Оттука, сметам дека во заклучоците треба да се додаде и обврска оваа материја после изготвувањето на студијата стои еден заклучок, имаше

предлози посебно министерство да се формира, доколку тоа е оптоварување за самата Влада сметам дека во делот на законската регулатива треба да се пристапи по ургентно, по приоритетно за веќе во оваа областа да се уредат односите и на одреден начин прекршителите да се санкционираат во рамките на нивните прекршоци.

Инаку, ја поддржувам дискусијата на господинот Ајдарага во делот на она што значи немарниот однос кон еден отпад, кој што никаде не е регистриран, а тоа е животинскиот отпад, а како дете се сеќавам во 50-тите години сите општини беа во обврска да изградат такви јами, а денес можам да ви кажам посебно за Кавадарци, и кога презема и општината итн. низ оној систем и механизам на заштита преку одредено подмитување, до денес тој проблем не е решен, од причина што тој на некому му користи. Затоа што на депонијата дури и си одгледува стока, односно она што веќе се конзумира итн. низ она што ние го велите и приходува, се доходува итн. Нема начин како тоа да се спречи. И при постоење на ветеринарен инспектор, при постоење сигурно на инспекциска, хигиенска итн. нема начин како да се заштити, затоа што оној другиот механизам е појак и ги спречува сите овие односи. Доколку соодветна законска регулатива се изгради и овие три субјекти се обврзат, сигурно резултатите нема да изостанат.

ФАИК АБДИ:

За секоја пофалба е што денес се расправаме за овој вид на материја, овој голем проблем што не опкружува, заправо, прашањето на животот. Индустриски и комунален отпад. Би рекол дека се она што е ствар околу нашата средина, тоа мора да биде резултат на нашите цивилизациски односи, на нашата култура, на нашите навики, на нашата еманципација. Не треба да се срамиме како граѓани на Република Македонија дека се однесуваме не европски, ни блиску до Европа не сме. Не треба да се страиме ако речеме дека по улици можеме да најдеме луѓе кои што одат, кашлаат, плукаат итн. Тие се загадуваат. Баница, мекица, јаде итн. и ја фрла хартијата, опушоци и др. Сето тоа е одраз пак на културата. Им завидувам на сите колеги овде што седат, на сите граѓани на Република Македонија поготово на градот Скопје кој што живеат во централното градско подрачје, со убави патишта, со канализации во куќите, со убав водовод, со вода со централно греење итн. Сигурно, тука тоа однесување на културата е на многу повисок степен. Што прават овие граѓани што живеат на периферијата. Многу лош живот живеат и тие се осудени да бидат опкружени со нечистотии, со ѓубришта, мртви кучиња, мачки итн. никој не ги гледа. Многу случаи при мали дождови канализацијата пука, некаде извира, фекалија низ улици. Мораме секој ден да интервенираме да дојдат да прочистат итн. Што прават овие луѓе што живеат на влезот на градот и на излезот на градот во Македонија воопшто. Дали се осудени, господо пратеници, и што во тој случај треба да се превземе. Ако се сеќавате јас една година барам одговор од нашата Влада што со супстандардните живеалишта. Таму живеат граѓани не е важно кој, одговор како да нема. Туку тука е проблемот. Човекот е продукт на средината. Ова не е некоја фарса маркова, меѓутоа тоа што е тоа е, тоа е вистина. Мислам дека нашава

држава, ние како Собрание овде треба да се ангажираме по ова прашање. Да вложиме напори да се надминат тие навидум мали проблемчиња, навидум не се тие проблемчиња, тие се огромни проблеми. Знам дека тие бараат големи средства, но ако правиме напори постапно од година во година, ќе ги подобриме условите на живеење и ќе ја подобриме нашата животна средина. Затоа што сето тоа влијае на околината, влијае и на центарот на градот. Влијае на угледот на Република Македонија, влијае на јавноста, на новинарите, на овие што сакаат да пишуваат за сензации, добро е што сакаат да пишуваат сензации во јавноста и тоа е добро. Секогаш тие се присутни во тие супстандардни мали живеалишта, го отсликуваат животот.

Ова што е овде набележано во материјалот заради зголемената индустрија и многу индустриски отпад како да сме најголемата индустриска земја во Европа. Не сме ние најголемата индустриска земја во Европа. Ние немаме голема индустрија. Зарем така мораме да се пофалиме. Камо среќа да сме во најголемата индустриска земја и сигурно имаме толку средства, и би биле така богати да најдеме чајре и за тој индустриски отпад. Ние комуналните отпадни суровини не знаеме како да ги користиме. Во Македонија ако не знаете, да ве запознам постои една фабрика за хартија и амбалажа "Комуна" се вика во Скопје. Таа годишно троши 10 тони суровина, отпадна хартија, 15, 16 или 20 илјади тони. Едно време увезувавме отпадна хартија, огромни девизи дававме заради тоа што ние не можеме тоа да направиме пакетче и да го дадеме тоа пакетче весници или било што списанија на децата да го однесат во школо. Или да имаме одреден пункт во секоја улица таму каде што треба да се стави отпадна хартија. Немаме такви навики, тоа е пак култура. Значи покрај она што господинот доктор кажа за другите видови на отпадни материји кој што се користат како суровини, тука е и хартијата за која што и сега даваме огромни средства и мислам дека "Комуна" неможе да добие од другите републики и така изгледа ќе треба да се увезува. Предлагам покрај овие заклучоци што се овде дадени во Информацијата, онаа информација што јас ја барав, односно одговор од Владата ние овде да оформиме како Собрание како Парламент една парламентарна група и да оди малку на теренот таа група на увид и да види што е со тие депонии и тие живеалишта супстандардни таму каде што фактички од таму произлегува она загадување на човековата средина, најлошото. За чудо, како неможе овој голем град Скопје центар на Република Македонија да најде одговор за депонијата. Нема место каде да се фрли ѓубрето. Поминуваат ние така ги викаме нека ми простат, така да ги наречам, ѓубрециите. Тие скоро трчаат по улците, треба да трча некој по нив и да го фрли ѓубрето. За срамота. Јавноста нека знае за ова и тие од Комуналното претпријатие нека знаат дека неможе така да се однесуваат. Простете што некој таму провокативно нешто кажа, јас не го дочув, па ете животот е ваков, мора да се каже дека животот е тој, нема друго.

МИТКО АНАСТАСОВСКИ:

Кога зборуваме за екологија треба напред да зборуваме за културата на екологијата. Зошто стигнавме до овој епитет да умира се што е живо во

оваа земја. Само едно знам, ако треба да живее човекот, треба да живее се она што треба да ја држи рамнотежата што господ ја направил во оваа земја. Тоа не е само за нас. Многу пати слушнавме и порано, кога се градеа фабриките и кога се градеше свест во оваа земја за овие 50 години, се зборуваше за екологијата. Многу убаво сватив и ги сватив претходните дискусии што сакаат да кажат, тоа е добро. Меѓутоа, кога се гради фабрика, се градат и сите други објекти од каде треба биолошки и не знам како да се исчистат тие материи кои што се штетни за човековата околина, за животот во нашата земја. Најлесно им беше да се изгради фабрика и водите од одпадоците, од материите кој треба да се искористат подоцна на некој начин не ја имавме таа технологија, требаше да слезат по нашите реки и по нашите полиња. Тоа не е ни ваша, ни наша грешка. За да се исправи таа неправда според природата треба да има пари. Верувам дека времето кое иде ќе исправи таа работа за да можеме да опстанеме ние и животот кој не опкружува. Меѓутоа, синоќа на телевизијата гледав една тотална еколошка катастрофа на ова парче од земјата која се вика Македонија. Таа еколошка катастрофа не настана вчера, почнаа првите симптоми на таа катастрофа пред две или три години. Тогашната Влада на Македонија и Парламентот на таа Македонија неколку пати се собрале во Дојран, јале, пиле и си отишле. Не е за смеење господине Бранко, туку за плачење е. Затоа што кога ќе умре Дојран ќе умреме сите ние. Запамтете една работа. Каде е нашето управителство денес, за жал тука нема, само го гледам министерот за екологија, министерот за информации, Дојранското езеро кое јас лично, ќе рече некој пред 10 години кога бев таму реков дека ова езеро ќе биде бара. Уште оттогаш се чувствуваше дека езерото некој ни го зема. А Грците една мала рекичка која лично ја знам ја вратија во друг правец. Нашето правителство, нашата Влада и овој Парламент молчи. Мајката, утре ќе ни ја земи и куќата овој. Каде ќе одиме? Под најитно барам од правителството на Македонија и од овој Парламент а и од Македонскиот народ да крене глас да не стане бара и да се исуши Дојран, се суши и Македонија. бараме да се исчисти Лепенец или Пчиња, а еколошки да изумреме цела Македонија. Господа, после една година ќе биде многу доцна. Тоа е едно.

Второ, се кажаа претходниците, но за мене нешто е поважно. Кога реков еколошка култура јас барам во програмата на Министерството за екологија за жал немаме министер за просвета тука, да влезе и еден друг предмет екологија. Малите деца уште од раната младост ми се чини тоа ќе го прифатите и другото ќе го прифатите затоа што тие не се за смеење, детето полека да стекнува култура како да јапази животната средина. Ние за жал во времето немавме такви фабрики, бевме здрави како дренови, а сега нашите внучиња, нашите деца се болни. Нормално дека ќе бидат болни. Со изумирањето на природата, умираме ние самите, полека ќе умреме, затоа што не ја запазиме природата.

Второ, барам од Министерството на екологија, јас не барам министерства, затоа што ние не сме Америка или не знам кој, бараме од Министерството да имаме една служба инспекциска за здравство, која прво во местото каде што живееме, во месната заедница, во општината, во околината деноноќно која ќе води сметка што се фрла се смет во тие места. Оттука, е изумирањето на птицата, на рибата на детето. За жал,

досега тоа не сме го сториле. Иако имавме некој таков човек тој не водеше сметка за нашиот живот, за животот на нашите деца и за животот на нашите внучиња. Тоа да биде државна инспекција, државна здравствена инспекција каде што постои во сите културни и напредни земји. Ако тоа не беше во тие држави надвор, големите држави што имаат без број фабрики својот народ требаше до сега половина и повеќе да умре.

МИТКО АТАНАСОВСКИ: продолжение

Ние сме една мала земја, едно чисто катче со едно ведро небо, со едно убаво сонце и жално нашите реки, нашите езера да бидат загадени и целата околина. Виновникот да не го бараме во фавриката, виновникот да не го бараме во небото, виновникот да го бараме меѓу нас, во човекот. Ако така ги сватиме работите и на време да преземаме мерки, јас су уверен дека вашите деца, вашите внучиња ќе бидат здрави и живи, но грижата треба да ја доведеме уште од сега.

Уште еднаш ја молам Владата на Република Македонија и овој Парламент да се обратат до грчкото правителство, до Грчкиот Парламент и на повисоките органи во Европа и Обединетите нации дека ние постоиме и треба да постоиме тоа Езеро не го создадоа грците, тоа Езеро го создаде природата или како што велиме Господ тоа нам ни е потребно како што ни е потребен лебот. И една друга историска работа да знаете таму се очите на вашите дедовци во тоа Езеро.

РИСТО КЕЛЕШОВ:

Почитувани пратеници, екологијата односно заштитата на човековата околина како мултидисциплинарна научна категорија и нејзиниото ниво во една држава најнепосредно се компарира и го одредува нивото на државата од социолошки, традиционалистички, културолошки, економски, историски, па ако сакате и од политички аспект односно најнепосредно зборува за степенот на оствареноста на генеричката суштина на жителите, односно чинителите на таа животна средина.

Принципиелниот и правилен пристап кон заштита на животната средина претставува фундамент за здрава популација со сите предности што ги претпоставува здравата популација.

Инаку, градот од кој што доаѓам и чиј пратеник сум, а верувам дека состојбата и во другите градови во Македонија не е многу различна, живее во услови на еколошка катастрофа и конечно нивото на животната средина е еден од битните стандарди преку кои не набљудува Европа, Европската заедница и светот. Заради тоа ги поддржувам заклучоците на Комисијата за заштита на животната средина и особено сакам да апелирам на Собранието да ја поддржиме точката во која Комисијата сугерира конституирање на посебно министерство за заштита на животната средина.

Уште една работа околу Куманово со една молба за интервенција од ресорното министерство, односно изготвувачот на Информацијата.

На страница 2 се цитира дека градските депонии за комунален смет во

Скопје, Неготино и Куманово се забранети за употреба а во предлог-мерките во точката 3 во Буџетот на Републиката за 1992 година да се обезбедат финансиски средства за учество во изговувањето на научно-стручна документација за изградба на санитарни депонии за општините Прилеп, Битола, Тетово, Охрид и Штип, а Куманово е изоставено. Ако Куманово, односно депонијата е ставена во забрана, тоа значи дека е тоа акутен проблем и мислам дека треба да влезе во распределбата на Буџетот от точката 3 покрај другите градови да влезе и Куманово.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници,
И во Кичево животната средина е мошне загадена бидејќи рудникот Тајмиште не ги почитува пропишаните законски норми кои се однесуваат на заштита на природната и животната средина. Имено, отпадните води од овој рудник се испуштаат во Зајашката река така што целосно е променет еко системот на оваа река. Од овие води не само што се загадува Реката Тресака, туку и плодното земјиште во Кичевско, а преку неа и ние граѓаните кои ги користиме земјодлелитие производи произведени на тие површини. Исто така и комуналното претпријатие Комуналец од Кичево тврди отпадоци ги депонира во влизината на с.Црвевски се запалуваат и така се загадуваат сите компоненти на животната средина. Додека сум во оваа близина на ТЦ Осломеј исто така и оваа ТЦ доста придонесува со чадот и така се загадуваат сите села во околината на ТЦ Осломеј.
На крајот ,потполно ги поддржувам забелешките и предлозите на Комисијата за заштите на животната средина, а особено предлогот за формирање на посебно министерство за екологија како што изнесе мојот проф.д-р Аслам Селмани.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Како неразвиено подрачје сигурно сме биле и ќе бидеме интересни за странски вложувања во технолошко проиуводно процеси кои инаку кај тие земји се на листа на забранети заради загадување на човековата средина. Од таа причина прелагам во заклучоците да влезе и изготвување на посебен закон кој ќе важи при склучување на договори за внесување на новите технологии и воопшто во комуникација со други земји во однос на стопанско-индустриски соработки, а при критериумите што треба да важат за донесување позитивна одлука за заеднички вложувања со странски партнери покај економската оправ даност да постои овој критериум за евентуалните штетни последици во човековата средина во Република Македонија.

Во близина на овој проблем е проблемот на депонии на радиоактивни отпадоци, ова уште повеќе што живееме во еден период кога многу информации беа сврстувани во строго доверливи, а сведоци сме дека не така одамна се зборуваше дека во Македонија се внесуваат радиоактивни отпадоци. Од тие причини да се донесе заклучок на собра-

нието со кој, доколку има такви доверливи информации, да се отворат за јавноста, а и во иднина тоа да не претставува информација што ќе биде од посебен интерес и недостапна за јавноста.

Сметам дека идејата што постои подолго в реме, а во главно се изнесуваше од Друштвото на екологистите, а се однесува на еколошка полиција исто така би требало да заземе место во заклучоците и во една анализа да се оцени дали е подобро тоа да биде лоцирано како проблем во надлежното министерство или да се финансира во овие организации на граѓаните со што законски би се регулирало да добијат некои други овластувања.

Се согласувам дека е битно она што беше искажано овде од некои пратеници, а се однесува на инспекциските органи, бидејќи нешто што се предвидува не може ефикасно да се спроведе доколку не е под контрола и под можност на санкционирање, па од тие причини предлагам да се донесе заклучок со кој ќе се направи една реконструкција на кадрите. Со еден збор да бидам по директен сметам дека во целина треба да се променат инспекциските кадри да дојдат нови луѓе. Тој рез мора да се направи, бидејќи сме сведоци од повеќе аспекти за кривично забавување на процеси кои инаку треба да ја сервисираат Македонија во одредени домени.

ВАНЧО МЛАДЕНОВ:

Почитувани пратеници, јас сум еден од пратениците кои навистина изразуваат задоволство што ова прашање е на дневен ред на Собранието на Република Македонија како прашање од битно и големо значење за влијанието на индустријата и нивните отпадоци на човековата околина

Би сакал Парламентот да го потсетам за една благородна иницијатива на Собранието на општина Струмица во соработка со соседните градови од другите земји како што се Бугарија и Грција за изготвување на една средина во која ќе биде можно да се произведува она што е најосновно за човекот, а тоа е чистата храна. Струмица е една до оние која влегла во проектот така наречен Алфа Струмица во кој заедно со Петрич од Бугарија и Серез од Грција тоа се реоните помеѓу Струмица, Петрич и Серез да го направат една околина во која ќе може да се произведува здрава храна. Меѓутоа индустриските отпадоци кои се слеваат во водотеците на реката Струмица е веќе толку загаден што навистина ова прашање и овој проблем станува акутен дали оваа желба и оваа иницијатива ќе може да биде остварена доколку не се најдат услови да се спречи натамошното загадување на овие водотеци покрај оние вештачки езера како што се познатите Водоча и Турја за наводнување на површините од тој регион.

Мислам дека ова прашање и овој проблем треба да го надмине рамките на општината и да биде прифатен од страна на Републиката таа иницијатива да биде републичка за да може тој простор треба да биде така сватен не е само за потребите на општината односно на населението кое живее на тој простор, туку уште повеќе како простор потребен на Републиката за да можеме на некој начин и по тој основ да бидеме присутни надвор од пазарот на нашата Република.

Еве, толку за оваа прилика за да може овој простор и овој предмет да биде присутен и на ова рамниште.

АЛЕКСАНДАР ЛЕПАВЦЕВ:

Почитувани пратеници, овој Парламент ќе има прилика доста често да размислува, дискутира и да ги регулира односите во екологијата. Денеска темата беше Информација за состојбите и влијанието на комуналниот и индустрискиот отпад врз квалитетот на човековата околина во Република Македонија и со оглед на значењето на проблематиката предложената информација беше доста конзистентна, аналитична и синтетична и над се реална слика на состојбата со јасни предлог заклучоци.

Мислам дека материјалот е многу квалитетен за една форма и презентација пред Парламентот. Меѓутоа, би ве молам во иднина, бидејќи водач едно ресорно министерство кое води егзактни линии во областа на урбанизмот, просторното планирање, градежништвото, транспортот и екологијата, а сите тие четири блока имаат маса одредени други под линии, па кога ќе дојде на линија одредена тема да се држиме на темата затоа што и другите линии визави тој блок ќе бидат на линија за дискутирање.

Состојбата во врска со проблемот е исклучителна тешка и опасна што се рефлектира пред се на економското поле и во човековата репродукција. Тоа е резултат на желбата за брза индустријализација и да се прескочи еден нормален ток на работите визави нивото на индустријализацијата во временската супсесија, но за жал немањето на соодветни кадри во тој процес, немањето на конзистентна идеологија и немање посебна филозофија визави рамномерноста и чувањето во експлоатацијата на природните ресурси во Република Македонија се случи она што се случи една еколошка пустош во сите сфери на основните структури воздух, вода и земја. Но, тоа го правеа и другите земји значи тоа не беше македонски патент. Сега треба изградба на нова филозофија согласно нашето небо, земја, вода и луѓето во Македонија, искуството на Европа и Америка и тоа го правиме.

Овде од страна на поедини пратеници беа опсервирани одредени клучни места визави предметот на нашата денешна дискусија. Сакам тие дискусии не само да ги поддржам, туку и да појаснам некои визии кои ова Министерство доста брзо ќе ги аплицира во практиката, некоја работа е веќе на линија, а тоа е собираме материјали преку амбасадите и државните органи на европските земји во Америка и Канада, добар дел од тие материјали се кај нас, знаете науката не се учи само врз сопственото искуство, туку и во оваа сфера и врз искуството на оние кои биле поспособни во тој домен.

Правиме аналитичка обработка со цел прибирање на нови сознанија и сепарирање на елементи за ново законодавство. Значи приклучување на тие маса информации еден дел ги насочуваме во сферата на институциите она што треба да значи ново законодавство а на практичен план ова е сфера на фикција, а на практичен план бараме информации на стручни луѓе од сите бранши кои го тангираат овој проблем и испратени се циркуларни писма до институти и поединци кои се пројавиле во нашата наука и практика визави тој проблем. Пратени се

некаде околу 40 писма и веќе имаме одговори и заинтересираност на одредени луѓе кои сакаат да учествуваат во креирањето на филозофијата која преку ова Министерство ќе ви биде презентирана на усвојување.

Понатаму, бараме средства и ги добивме еден скроман дел во Буџетот за еколошки програми и еалборати, јас се надевам дека вие како парламентарци, а согласно вашите дискусии тој блок ќе го поддржувате, затоа што без средства не ќе можеме да го направиме првиот чекор, а првиот чекор се студиите и проектите во изградба на таа стратемиска тактика итн.

АЛЕКСАНДАР ЛЕПАВЦЕВ (Продолжение)

Овдека беше аплицирано од господинот Ајдарага дека не успеал да дознае за влијанието на отпадоците, какво е штетното влијание итн., а сам вели дека затоа се потребни студии, тоа е јасно, значи потребни се и инструментални мередија по различни структури и заради оние глобални структури вода воздух, вода-воздух и земја, јасно е дека тоа е така. Проблемот со животинскиот отпад, бидејќи се постави такво прашање, јас би го насочил повеќе на министерството за земјоделие кое што е надлежно во врска со тој начин на отпад, всушност острел и отпад е тоа.

Што се однесува за проблемот до Радика, тоа е нашата река убавица која што веќе почнува да старее, а досега била вечно млада, навистина тие депонии кои што и таму се појавуваат, треба да се отстранат и ние ќе ги отстраниме, но не се работи само за реката Радика, нашите брегови на реките претставуваат буништа, претставуваат место каде што нашите граѓани и селани мислат дека ете така можат на еден начин да ги фрлаат сите отпадоци, домаќинските градежните, индустриските отпадоци од страна на фабриките итн. Тоа е една невозможна слика и ние не само за реката Радика, имавте прилика да го видите тоа и во Буџетот, бараме студии, програм за еколошка заштита на реките и речните брегови кои што ќе ни дадат сознанија за оперативно дејство.

Понатаму, стана збор за еден проблем што е тоа периферија и центар, визави екологијата и комуналната инфраструктура. Може ли да има разлика, па сигурно, не само што има разлика, туку секој пат и ќе има разлика, тоа се прашања на пропорции на вложувања, тоа се прашања на рента, на користење на површини визави густина, структура и комунална инфраструктура итн., па ако саката и комунална структура. Ако пак зборуваме за Скопје, за комуналната култура нема голема разлика измеѓу центарот и периферијата. Значи ќе постојат разлики во тоа. Јасно е теоретски ние се стремиме градот да биде како што е центарот и периферијата, но тоа е една теоретска постапка.

Што се однесува за промена на кадрите во инспекциските служби ние нема што да ги менуваме нив затоа што нив ги нема, ги нема, а сега во новата систематизација многу скромно ставаме инспекциски служби така да тие ќе бидат еден зародиш на таа зелена полиција итн., но морам да ви кажам дека на територијата на цела Република се само 7. Што може да се стори со 7 луѓе вие заклучете.

Сега нешто би кажал, ми се чини доста важно, но и кратко. Стратемиските правци во глобалната свера, прво, према она што е

одобрено од Буџетот, ние ќе го насочиме нашето дејствие во следните четири стратегиски структури, а тоа е: снимање на состојбата на просторот, тоа е значи преглед, интензитетот на загаденоста во просторот по зони, по структури по густина и тн. тоа значи дека е дијагнозата, изборот на технологијата, тоа значи терапијата, и следење на резултатите од се она. Но, овие четири стратегиски правци мора да се поклопат со систем на институции без кој што се ова што горе го кажав е исклучено да биде сторено, а тој систем на институции има три глобални форми, а тоа се: системот на управувањето, системот на финансирањето и системот на образованието, едукација, наука и образование. Значи основните правила визави системот на управувањето, законот пак ќе бидат кој врши загадување треба да се казни, треба да се спречи, треба да се субвенционира дури и оној што прави емисија треба да се субвенцира во одредени линии за да не прави такви емисии во својата технологија и треба да му се плати. Значи, тука имаме на прв поглед некои контрадикторни работи оние кои што не се воопшто контрадикторни. Оној кој што има некоја технологија, која што многу вреди која е нечиста, а нема економски можности низ својата циклусна репродукција дури треба државата да му плати дали ќе го затвори целосно, значи да го ликвидира или да произведува во еден квантум и да му даде да направи соодветни инсталации итн. Она да се спречи, тоа е друго, тоа е една друга преодна форма за во пречистување со стандардни уреди за пречистување итн.

Јас ќе ве задржам уште малку, имам забелешка на едно залагање на многу од вас пратениците, а тоа е точка во која вие се залагате да се оформи посебно министерство за екологија. Видете, посебно министерство за екологија предлагам тој став да го проментие во смисла да не влезе во овие предлог заклучоци бидејќи овој проблем треба да се согледа добро при изработката на новиот закон за државната структура па таму може да се јават разни варијанти, дали во составот на ова министерство треба да биде министерството за транспорт па тогаш веќе егзистенцијата на екологијата во составот на просторното планирање и урбанистичкото планирање многу добро може да концидираат, да биде тоа едно министерство како што е во многу земји, а пак во многу земји министерството за транспорт како носител на комплетната стопанска репродукција е одвоено.

Ете толку и јас би молел ова да го опцетирате, да не одиме на малку чувства, сите сме загрижени за ова што пред малку го кажувавме, но од практични и од научни аспекти го предлагам заклучокот да биде така компониран, тој проблем да се согледа при изработката на новиот закон за државната управа.

ЃУЛИСТАНА ЈУМЕРОВСКА:

Почитувани пратеници, за збор се јавив пред министерот и морам да кажам дека во голем дел од неговите констатации се сложувам со него пред, се кога стана збор за тоа дека поголемиот дел од сите нас зборуваа за квалитетот на човековата животна и работна средина односно за општи еколошки проблеми, а не и конкретно за состојбата на индустрискиот и комуналниот отпад, особено проблемот на депониите кој што претставува еден сегмент од екологијата на кој што претендира да ја отслика состојбата во Републиката оваа информација која што е денес на денвен ред. Мислам дека навистина се работи за реална информација и посебно ме радува тоа што сепак предлагачот се потрудил дас преку еден табеларен приказ даде една реална состојба на индустрискиот отпад во 91 година особено со приказ на загадувачите присутни ширум Републиката и со квалитетот односно некавалитетот кој што тие го отфрлаат и како и на кој начин иситот се отфрла во какви депонии. Меѓутоа, вкупно што е релно она во оваа информација е исто така големиот број на општини од кои што се побарани информации немаат свои податоци тоа тука е дадено што значи дека на овој проблем досега не му сеприоѓало ниту организирано, ниту селективно, а најмалку од се на еден ваков дом на парламентарно ниво да се дискутира со цел да се пронајдат подобри решенија.

Реков во еден добар дел од она што го зборуваше министерот се сложувам од проста причина што најнепосредно ја работам оваа работа бидејќи досега оваа работа беше надлежност и уште е во некој сегмент на републичката санитарна инспекција односно општинската санитарна инспекција. Основно нешто со кое што сите странски се среќаваат во досегашнава работа и како проблемско прашање беше дуплирањето на надлежностите што е тоа комунална, а што санитарна надлежност. Мислам дека при непостоење на никаков, баш никаков законски акт од оваа дејност беше проблем и за странките и за инспекцијата како и на кој начин некои одредени проблеми да се разрешат. Така да сметам дека основно нешто што овде во предлог мерките бидејќи се зборува само за депониите и не е присутно тоа што треба да се направи е пред се изнаоѓање на соодветна законска регулатива со поделба на надлежностите. И дури мислам дека треба да се отфрли санитарната инспекција освен во одделот од можностите за ширење на заразни болести, а се друго да припадна на комуналната инспекција. Па дали ќе се формира една комунална инспекција како што рече министерот која ќе биде републичка ќе биде сос-тавена само од 7 инспектори или пак нивната работа ќе се прошири што мислам дека е во ред на општинските комунални инспектори кои што ќе бидат во доменот на работа на локалната самоуправа, меѓутоа по една вертикала поврзани со републичката сигурно треба добро да се обмисли во досегашново министерство и со правење на еден сектор посебно за екологија. Мислам дека беше во право во одделниот каде што зборуваше дали ќе биде посебно минисетерство или пак транспортот односно сообраќајот како еден огромен сегмент ќе биде изземен и ќе се направи новоминистерство таму ако се направи посебен сектор за екологија коиј што би влегол во една целина која што навистина е заедничка и не би требало да се дели урбанизам, градежништво и екологија. Тој сегмент во

сите земји, бар во погллем дел на земјите во Европа за кој што за овој проблем сум се интересирала е присутен како таков и мислам дека проблемите кои што таму се далеку од поголеми, поопширни, кај нас може би во иднина ќе се преселат треба од таму да се пресликаат, да се донесат кај нас да видиме како да се заштитиме и непосредно на наши искуства да не се учиме и да ги користиме туѓите грешки.

Друга работа која што овде исто беше речена, меѓутоа јас најнепосредно како инспектор морам да ја речам е не само што не постои закон не може еден инспектор да работи само со своето присуство кај загадувачите. Ниту еден инспектор не е страшило пред се со физичката појава, а страшило треба да претставуваат санкциите кој што тој ќе ги примени. Според тоа ние мора да имаме високи санкции. Дали тие ќе бидат применети или не тоа е прашање на инспекторот, меѓутоа инспекторот не може само со употреба забрана на дејност. Сега за сега нашата работа на инспекцијата е сведена бидејќи немаме никакви санкции односно прекшочните санкции се повеќе од смешни, тие во некои дејности се и само динари и тоа зборувам за оние постари динари не илјада динари што би било една милијарда стари динари иако и тоа е многу малку, така да се служиме само со рента, а ако зборуваме за некоеј си поширок општествен интерес кој што досега сеуште преовладуваше, што ќе биде и како ќе биде со таа дејност, па дали една фабрика ќе работи или не тогаш таа изоставуваше и се си течеше по старо. според тоа мислам дека санкциите во овој закон кој што би требало да се направи треба да бидат високи, меѓутоа морам да кажам и за статусот на инспекторот Ако сакам добра инспекциска служба или не подмитена како што овде беше речено а веројатно или морам да кажам сакала или не дека тоа се искуствата на други луѓе дека таа во поголемиот дел во општините е таква, мора да биде добро платена инспекција затоа што ако еден инспектор е граѓанин со добар статус, тогаш тој ќе може и нормално и сигурно и редовно да ја врши својата дејност.

Проблемот на застарената технологија што еден основен предуслов кој што не е спомнат во овие предлог мерки меѓутоа која што е основна причина за загадување бидејќи кај нас порано се гледаше да се обезбеди само било каква технологија а кај некои приватни фирми и сега е присутна, а знаеме дека западните фирми се ослободуваат благодарение на висока казнена политика се ослободуваат од оваа застарена технологија, и ја продаваат кај нас неразвиените а ние како таква ја прифаќаме и примаме, мислам дека е присутен и основно нешто што сега треба да се примени е преку таа казнена политика воведување на соодветни филтри за да се спречи тоа загадување и на воздухот и на почвата и на водите која што денеска кај нас е присутна.

На крај би завршила со тоа дека овие предлог мерки се општи, мислам дека во третиот став не треба да стои Прилеп, Битола Тетово, Охрид и Штип нека тие бидат елаборирани, тука да влезе и Куманово, меѓутоа, нека стои за изградба за санитарни депонии за општините па нека министерството ја согледа потребата кои се тие приоритетни депонии кои што досега не се санитарно технички опремени и уште треба како такви да се изградат. Исто така овде мислам дека треба дали министерството ќе одреди рок за правење на овој елаборат, како таков

треба да биде присутен во поскоро време и овој еден сегмент како таков не биде разгледуван, само како таков бидејќи санитарните депонии се само еден сегмент од вкупните еколошки проблеми со кои што се среќаваме, така да овие теми треба да бидат поприсутни и во овие собраниски клупи.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господа пратници сакам да ве замолам да не ја напуштате салата бидејќи работиме со минимум од кворумот. 63 се присутни во салата, ако двајца излезат не можеме фактички да одлучуваме.

МИХАИЛ ПАНОВСКИ:

Почитувани пратници, со оглед дека Информацијата беше за состојбите и влијанието на комуналниот и индустрискиот одвод врз квалитетот на човековата околина во Република Македонија и со оглед дека многу од претходните дискусии ја раширија областа на дискусијата си го земам правото и јас тоа да го сторам. Многу од партиите, скоро сите партии во предизборната кампања сите се залагавме за здрава човечка храна, екологија итн., но оваа една година на повеќепартиски систем покажа дека тоа ни било само политички маркетинг на сите нас за добивање поени бидејќи никој од нас со ни еден практичен чекор не направи ништо за да се подобри нешто во оваа област.

Во потполност го поддржувам предлогот на господинот Аслан Селамни кој предложи за формирање посебно министерство за екологија и сум убеден дека ако не формираме посебно министерство за екологија работата и понатаму ќе си тече, ние ќе дискутираме тука, ќе носиме заклучоци, никој жив нема да ги споредува и животот ќе си оди понатаму. Господине министри, јас го почитувам вашето мислење, но имам спротивно мислење од вас.

МИХАИЛ ПАНОВСКИ: (Продолжение)

Тука се работи за една опасна корумпираност, една врска меѓу бивши политичари, меѓу директори на големи фирми и јас тука освен посебно министерство со многу јаки инспекциски служби, не гледам друг излез од оваа ситуација.

Предлагам во еден од заклучоците да влезе под итно формирање на Министерство за екологија.

Нашите примери покажуваат, еве последниот случај со загадените подземни води во населба Драчево, сите многу добро знаеме дека нив ги загадува фабриката "ОХИС". Да имаше јако Министерство за екологија и други служби, се знаеше што ќе се случеше.

Исто така за поморот на рибите во реката Вардар сите знаеме кои се главните трувачи.

Еве сега и последниот помор на многу ретки белоглави орли на Матка. Па тоа е невидено нешто во цел свет.

Не сакам да зборувам, еден од дискусантите кажа и за Дојранското Езеро што е чисто политички случај.

Кај нас се случуваат и такви работи, невидени во цел демократски свет. Па нели сакаме да бидеме демократска држава.

Исто така пред 2 години во населбата "Карпош" имавме случај на едно дете да му падне топката во една обична шахта и при тоа едно цело семејство, Милорадовиќ се задуши. Значи, тројца луѓе го загубија животот и сега пред некој ден дознаваме дека судот ги ослободил виновниците. Значи никој не е крив. Тоа во ниедна цивилизациска држава го нема.

Значи, еден од дискутантите што рече за корумпираност, за полтронство и ред други работи, измешаност меѓу политичари, директори, јаки луѓе, ние не можеме да градиме демократско општество ако не создадеме еден јак систем на мерки и пред законот сите да бидеме исти.

Исто така би кажал и збор два за еколошката загаденост, за критериуми кои што треба да ги изградиме за да ја намалиме таа еколошка загаденост и да учиме од поразвиените земји. Сите знаеме каков е сообраќајот во Скопје, па можеме да учиме од една Швајцарија каде што на пример на еден семафор секоја трета кола мора да го изгаси моторот кога е црвено светло. Или во просторот на урбанизмот. Во степнот на изграденоста во посебни населби. Земете ги во Скопје населбите "Карпош", "Капиштец", па таму нема човек каде колата да ја паркира. Каде се тие наши големи архитекти и СИЗ-ови за становање. Граделе станови, а заборавиле дека тие луѓе имаат и автомобили и дека нив треба некаде да ги паркираат.

Исто така би сакал да прашам дали кај нас има некоја служба што ја контролира бесправната сеча на шумите. Факт е дека шумите бесправно се сечат немилосрдно. Понатаму за неумерената употреба на пестицидите. Понатаму, за Законот за пушењето што ова Собрание во претходниот состав го донесе а никој не го почитува, и во оваа зграда. Ние пратениците не го почитуваме тој закон. Кажете ми една собраниска комисија која работи и која го почитува законот. Како да бараме после граѓаните да го почитуваат кога ние како пратеници не го почитуваме.

Да завршам. Неопходно се налага потребата од создавање на Министерство за екологија и јака инспекциска служба, немилосрдна пред никого. Сите треба пред законот да бидеме еднакви, независно дали е претседател на држава или обичен човек.

НАИМ СЕЛМАНИ:

Почитувани пратеници, Македонија е загадена со сите компонентни со таа природна средина: воздух, вода, земјиште, човеково ело и човечкиот ум. Затоа сметам дека нема потреба денес да ги изложиме нашите факти и аргументи дека навистина е време Македонија дачекори кон оние земји што создаваат среќна и чиста животна средина. Имајќи ги предвид сите овие фактори кои навистина денес малку, ми се чини ние се претставуваме како бунтовници, а ви реков и во моето излагање дека ќе бидеме бунтовници, па можеби и дисиденти за квалитетот на еколошката средина.

Нашата Комисија е стручна. Нашата Комисија ги предлага сите оние мерки и ќе биде доследна да ги спроведува сите оние позитивни акти кои навистина значат среќа во човекот во Македонија, без разлика на

националности. Екологијата нема граници.

Јас не би сакал да зборувам дека скоро 50 години во нашата Република постојат преку 25 законски прописи кои укажуваат каков квалитет треба да има Македонија односно животната средина во Македонија. Морам да ви кажам дека од сите тие 25 законски акти, со Устав и т.н. нека ме поправат оние што се занимаваат со уставни закони и тн. затоа што сите земји пропаднале поради првниците а не поради екологите.

Сите закони што се однесуваат, да речеме за води, според законските прописи сите наши речни еко системи спаѓаат во одредени класи според нашите стандарди, а сите реки односно речни еко системи според квалитетот на водата се по две класи над максимално дозволената граница. Па ние каде живееме? Зошто тогаш не ги почитуваме оние закони што се на сила. Зарем се уште има потреба нашиот граѓанин, се извинувам, можеби сега грешам да го лажеме со тие наши еколошки постулати. Верувајте човекот во Македонија е нападат и од соседните земји. Жал ми е што не ги носам тие карти колку е нападат од соседните земји со CO₂, до дим и тн. со аеро седименти и тн. Максималната загаденост со аероседименти споредено со светските стандарди се 300 милиграми на м³, а се пријавуваат аероседиментите во Скопје дури 1.000 аероседименти. Каде живееме? Зошто не ги почитуваме оние норми. Зошто анкетираниот индустриски претпријатија не одговориле другие. Зошто?, Зошто, се поставува прашање. Како со нив треба да се постапува. Јас немам намера сега дакажувам и да ги наве-дувам научните аргументи. Јас сум географ но се занимавам со еколошка географија и нема потреба, но мислам дека е крајно време овој Парламент целосно да и даде поддршка на Комисијата за животна средина односно за оформување на ново министерство затоа што само така ќе одиме во напредниот свет.

АЛЕКСАНДАР ЛЕПАВЦОВ:

Крокодилските солзи за загаденоста не се потребни. Манипулација со табели, разни книги, елаборати, изводи, фотокопирања, збрда-здола, планови, ова-она, ги има во библиотеката со тони. Нас ни треба аналитика, стратегија ни треба за тоа, како, која е целта и методи да се дојде до одредени практични резултати. Учени, недоучени, сите сме еколози, но учени, недоучени можеме да бидеме еколози, а не еколози.

Друго, ми се чини дека треба да имате доверба во луѓето кои се стручни за таа материја.

Јас би ве прашал овде, дали некој има напишано во некој познат часопис 5-6 или еден чланак во областа на одредени специфични блокови во екологијата. Веројатно има двајца, тројца, а не повеќе. Па, ве молам, овој министер тоа го има сторено.

Ве молам, оваа дискусија е резултат на една друга филозофија, виза ви ова што сега јас го кажувам. Да имало јако Министерство за екологија проблемот немало да биде за Драчево.

Да имавме јако Министерство за војска, немаше да биде ова што беше.

Орлите, па ве молам дали несовесноста на некои криминалец што ги

убил тие орли има место во овој контекст овде, во оваа дискусија да се аплицира.

Шахтата, задушувањето на луѓето и тн. Ве молам дајте малку некои работи да ги средиме во нашите излагања.

Потребата од ригорозен закон јас ја најавив и во новините и во медиумите и тн. Прв беше овој министер кој се зафати со тој проблем и наскоро овој закон ќе биде на вашите маси тука и вие ќе се убедите во тоа.

Имало големи архитекти и тн., па еве се направило тоа и тоа. Има големи архитекти Македонија да знаете и убави работи се направени. но има и други работи кои влегуваат во архитектурата мислам онаа архитектурата на теникиите, на оној социјалниот слој на луѓе кои што мора да се занимаваат со градежништво и архитектура за да можат да ја пикнат главата негде. А, имаше и една филозофија, елајте луѓе овдека работете во овие фабрики, ќе правиме тоа и тоа, па тие луѓе живеат во фавели, во гета и тн. Дајте да ги оставиме тие работи. Дајте да видиме на кој начин ние тоа да го регулираме.

Околу "ОХИС". Па замислете доаѓа една делегација во врска со проблемот Дризла. И ние разговараме 3,5 часа и на нивно барање ги дадовме проектите бидејќи тие имаат навистина еден експерт кој сакаше да го види проектот. Ние му го дадовме проектот. Тие беа должни да се изјаснат, меѓутоа до ден денес тие се немаат изјаснето. Јас им реков, луѓе, па вие сте дојдени овде да не се реализира проектот Дризла. Каде живеете? Живееме во Драчево, "Охис", ова-она. Па зошто не си го гледате тој проблем таму во Драчево кој што е економски проблем, кој што е проблем кој завлегува во вашата репродукција, во децата, во вниците, во вас самите, кој што е проблем кој верувајте неможе да се реши во наредните 20 години со незнам какви инвестиции да се вложуваат внатре. Па дајте за тоа да дискутираме, а не за еден проект кој што е технички исправен за реализација на Дризла и тн. Еве така треба да дискутираме.

Ве молам, јас сум категоричен и ве молам да го акцептирате она виза ви Министерството за екологија. Еден ден можеби и тоа ќе биде потребно и ќе биде, но не е сега момент. Јас ви кажав на кој начин може да дојде тоа подвојување, а исто така би кажал дека во новата систематизација имаме посебен блок, посебен помошник министер за екологија со цела една структура која што почнува да се бори со проблемите на екологијата. Дајте еднаш да поченеме па да видиме некои резултати дали ќе има или ќе нема. Таму да напаѓате. Нема резултат, бришете го тоа и сите тие таму што учествуваат во таа работа.

МИХАИЛ ПАНОВСКИ:

Јас немав намера бидејќи сум повикан тука, се збореше и за она што кажав, за орлите, за шахтите и тн., па тоа е дел од екологијата. Не може човек да падне во една шахта и да се задуши, или најретките животни што постојат на Балканот некој да ги убие и никому ништо. Или господинот министер ми одговори за некој си закон што ќе ни биде доставен. Па мене ми е преку глава од закони. Јас барам реализација на тие закони. Јас директно ве прашувам што прави вашето

Министерство за бесправната градба, за пренаселеноста која таа бесправна градба ја предизвикува. Колку диви градби вашето Министерство господине Лепавцов за бесправна градба, за пренаселеноста со која таа бесправна градба ја предизвикува. Колку диви градби вашето Министерство господине има срушено. Јас имав една информација од општина "Чаир" што ја дадов за таа бесправна градба. Па Скопје е пренаселено. Кој стигне доаѓа си гради куќа и на никото не полага сметка. Јас мислам, можеби грешам, јас го ценам вашето мислење како стручњак во таа област, но тоа е една голема опасност за таа бесправна градба. Не може во едно цивилизирано друштво кој стигне да дојде, да си изгради куќа и да си живее тука.

НАИМ СЕЛМАНИ:

Драго ми е што министерот има напишано четири чланци за стратегијата на екологијата, но морам да кажам дека Македонија во светските рамки па и во нашите прилики се смета како едно подрачје со една огромна глава без развиени екстремитети, тоа е Скопје. Една третина на целата популација е сконцентрирана во Скопје. Скопјаните од каде порано црпеа жито и тн. од Аеродром тие наши перфектни архитекти го направија тоа плодно земјиште во еден аеродром што личи навистина на едно чудовиште.

Исто така, претходните министерства, Влади или Извршни совети науката ја ставаа надвор од овој Парламент. Изгледа се уште се смета дека науката треба да биде надвор. Ако е така тогаш навистина кој треба да одговара за оние грешки што се направени во однос на теоријата на локацијата на индустриските објекти во нашите градови. Ќе ве молам, "Железарницата" во Скопје е во центарот на градот. Каде се тие еколошки експертизи. навистина сметам и сите треба да сметаме оформување на ново Министерство е неопходност на нашиот човек, на современа држава, на современо општество и навистина сите пратеници ги молам да ги гласаат оние наши предлози кои се однесуваат кон таа проблематика.

АЛЕКСАНДАР ЛЕПАВЦОВ.

Дали може еден доктор на науки да тврди дека науката треба да биде надвор од Парламентот. Невкусни инсинуации и можеби и недостојни.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господине Министре, ве молам сочувајте го достоинството и на Парламентот и на пратениците, ве молам.

АЛЕКСАНДАР ЛЕПАВЦОВ:

А, моето достоинство, ве молам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

И вашето пратениците ќе го чуваат.

АЛЕКСАНДАР ЛЕПАВЦОВ:

Би молел тоа да биде така, што не беше случај. "Железарницата", еколошки анализи. Па таа "Железница" знаме колку години се градеше. Јас не знам дали ние имавме еколошка свест во тоа време затоа што бевме детонирани во врска со тоа. Ние немавме во системот на образованието линии на еколошка свест.

Што се однесува до тоа што го рече господинот Пановски дека Скопје е полно со дивоградби јас само кратко ќе одговорам. Дали Република Македонија воопшто не е една голема дивоградба во многу сектори не само во урбанизмот, а конкретно ова Министерство направи стратегија за дивоградбите уште во јули месец, но на надлежните комисији беше два пати враќана назад, еве заради вакви одредени погледи, често пати доста дивергентни. Но, ако едно министерство со стручни служби, со луѓе кои што се таму магистри, дипл. инж. од разни сорти предложиле еден документ за глобалните насоки за решавање на проблемот на дивоградбите во Македонија, тоа да не пројде на Комисија навистина е жалосно.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има збор господинот Абдурахман Халити.

АБУДРАХМАН ХАЛИТИ:

Почитувани пратеници, излегов да кажам дека јас сум еден од тие што досега нема напишано ништо за екологијата. А излегов и за нешто друго. Мислам дека, мене ми е жал што Владата не е тука таа во најскоро време треба да го постави прашањето на односот на Владата односно на министрите спрема Собранието и спрема пратениците. Недопуштливо е на тој начин министерот да комуницира со Собранието. Јас денеска за прв пат се чувствувам виновен и вина зошто нешто не сум напишал. Дозволете, зар навистина некој мисли дека јас сум бил должен да пишувам за екологијата. Сигурно дека не. И ќе дозволите му замерувам и на претседавачот затоа што со големо задоцнување му обрна внимание на министерот да не се однесува така како се однесува Нам на пратениците ни се дозволени и ситни грешки. За министрите тоа не е дозволено. Ова го знае секој, а мислам дека е тоа присутно во секој парламент па и кај нас.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали може да привршиме (може)

ЉУПЧО ЈОВАНОВ:

Претходниот дискутант дојде овде и кажа нешто дека ништо не напишал ниту еден збор за екологијата и многу се смееја од не-говата партија.. Јас би рекол ништо не напишал значи и ништо не разбира од екологијата, а испаднаа многу поголеми стручњаци од министерот.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Дами и господа сакам да ви честитам што сте стрпливи и што сте тука . Не е мој обичај да делам укори, но мене навистина ми е несватливо отсуството на толкав голем број од пратениците.

Инаку не сакам воедно да се изразам и за Владата, јас не сум од тие што бараат и инсистираат Владата на биде присутна на седниците. Проблематиката поврзана со заштитата на околината со отпадните води, со индустриските загадувања е многу широка. Денеска е тоа можеби и водечка тема покрај темата за порез, за фискусот во развиените држави. Ние за прв пат според мене можеби и по втор пат во текот на една цела година на регистратура разговараме за оваа тема. Крајно неодговорен приод! За тоа секако има повеќе фактори.

Кога веќе зборуваме, се обидуваме да се мериме со развиениот свет. Директното пренесување на нивните ситуации овде, едноставно таквото повикување не е можно и не е многу позитивно и продуктивно и неостварливо. Како би личело на пример ако кај нас секоја кола на семафор се гасне на црвено светло. Потоа не може да стратува. Или ако ние ги примениме одредбите , мислам дека добар дел од тие коли, кај нас просечната старосна граница на возилата е загрижувачки висока , да не кажам повеќе но секако е над 10 години. Потоа имаме високи емисиони вредности од тие возила , што се однесува за камиони за автобуси за леки коли . Човек ќе се праша нели еколошки е почисто повторно да имаме коњски спреги, нема да бидат градовите така многу оптоварени. Секој размислува и за својот крај и атар. Нашето наследство на 40 години и подолго на неодговорна политика се одлучува сега и на овој план, на екологијата.

Тука би сакал да и укажам на матичната комисија дека не е доволно да водиме грижа само за она што може да се направи кај нас. Ние сме и на овој план , посебно на овој план, а тоа важи и за транспортот и комуникациите, повикани сме да ја усогласуваме регулативата согласно законодавството и со соседните држави.

Исто така мораме да го дигнеме нашиот глас против евидентното нарушување на околината. Јас мислам тука и на тоа што Европската заедница има висока свест и за мене е едноставно несватливо во една така развиена средина да се премолчува систематски уништувањето засега на Дојранското езеро. Има индикации дека и Преспанското се опфаќа со неповолни мерки и понатаму согледувањата би воделе дека извесни води не можат да дотекуваат и во Охридското. И мое барање е до вас бидејќи зборуваме за отпадните води, овој пат за индустриските и комуналните отпадни води, оваа тема околу Дојран да ја одложиме на една од другите точки, мислам точка 22 и таму ќе предложам еден конкретен заклучок како Собранието да се однесе кон ова прашање.

Ни сме како законодавно тело повикани да креираме и нова регулатива. Тоа веќе го напомав. Правни инструменти се потребни кои што би имале статичен ефект но исто така и динамичен ефект , што ќе дејствуваат пазарно. Тука мислам на порески олеснувања на давачки, на регулатива за закуп на место итн. Сето тоа многу влијае на состојбата во екологијата.

Во однос на ова прашање што донекаде се издигна до ниво на конфликт, дали да имаме министерство за околината или не?

па и за спорт. Интуитивно јас сум лично за такво министерство Но интуиција не е доволна за да се изведе и однос. И би апелирал , да не избрзуваме настрана што Комисијата за екологија е стручна, вака мислам со учени луѓе кои имаат реален склад во македонската мисла, на тој план дадено, ова прашање да не го внесеме денеска така директно. Ако веќе го имате како комисија предложено да го избришете.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Дали друг бара збор.

ТОМИСЛАВ СТЕФОВСКИ:

Почитувани пратеници, правото како наука е најстаро. Екологијата е во повој би рекол така да неспоредливо е било какво споредување. Излегов за да кажам некои работи од аспект што е од интерес за Скопје и состојбата од аспект на индустрискиот отпад. Имено се работи на загадувањето на подземните води во потекот на десната страна на Вардар во течението што ги опфаќа повеќе села, за кои што во последно време читате во весниците дека е забрането користењето на подземните води за градинарско производство. Наједноставното решение од ова дека се забранува, инспекцијата ќе врши контрола на пазарите, по патиштата, ќе ги уништува евентуално производите и сето тоа завршува на овој начин.

Меѓутоа господинот министер укажа на една друга страна за која што беше и повод да се јавам, да кажам кога веќе настануваат тие штети треба да се размислува и за начинот за обесштетување токму на тие кој што непосредно не по своја вина се доведени во таква ситуација да бидат оштетени и во крајна цел да се доведе во прашање нивната егзистенција. Се работи за неколку села кои што исклучиво се занимаваат со градинарско производство. Сметам дека тоа се познатите села почнувајќи од Долно Лисиче, Горно, Драчево, се до Зелениково а ако се префрлиме и на левата страна на Вардар исто така и на тој подег има население кое се бави исклучиво со градинарско производство и одеднаш со забраната му вели стоп повеќе за вас нема такво производство.

Од тој аспект излегов да кажам дека треба во предлог мерките и заклучоците едно задолжение за Владата на Републиката да подготви анализа и да ги каже вистинските состојби и износите на штети кој што ги претрпуваат овие земјоделски производители досега и до вчера на градинарски производи со тоа што ќе бидат принудени за пренамена на културата. Едно такво обештетување и други соодветни мерки од аспект и на ослободување од данок е неопходно во овој момент зашто вистината е таа дека граѓаните се организираат од овие населени места и имаат намера да протестираат се со цел бидејќи е загрозувана нивната егзистенција.

Во оваа смисла е и моето барање предлог мерките да се дополнат со задолжување на Владата за една таква информација и тоа за најскоро време за да може овој парламент да расправа.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господинот Селмани по трет пат. Според Деловникот што е во проекција ви следува една минута.

АСЛАН СЕЛМАНИ:

Веројатно ова ќе биде за последен пат денеска. Сакам да ви укажам на една работа. А Комисијата е жива и здрава, оваа иницијатива секој состанок ќе ја потенцира. Значи ние не отстапуваме од нашата иницијатива за формирање на ново министерство за екологија. Е сега комбинациите можат да бидат различни. Ако некој вели дека немаме простор финансиски и материјални средства итн. гласно размислувам-министерство за образование и наука, одма се отвора еден нов простор за ново министерство. Физичка култура нека оди со здравство и др. итн. Јас не сакам да давам образложение, но уште еднаш ви велам оваа Комисија при Собранието, сета оваа наша концепција за ново министерство дека е потребно ние и понатаму ќе одиме со нашите акции.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господинот Благој Тошев

БЛАГОЈ ТОШЕВ:

Господа пратеници, ние изгледа кога некој ни борнува внимание одма ни се пружа прилика да го нападнеме министерот зошто уште тој се најде тука. Во прашање е дека досега никогаш не се дискутирало за екологијата. Бидејќи тој дава иницијатива и е склон на тао да се формира такво министерство, нормално тоа ние треба само да поздравиме. Евидентно е дека животната средина ни е загадена. А губрето и загадувањето и загадуваните се на секаде околу нас и во нас. Меѓутоа, треба да бидеме свесни за да обезбедиме здрава и чиста животна средина, треба да го исчистиме она друго губре кое се натрупало од 1945 година. Не е во прашање сега денес да го расчисти губрето господинот министер. Ова губре е таложено 45 години господа пратеници. Ние треба да дискутираме отворено а не да го напаѓаме господинот министер кој го најдовме сега тука и тој ја почна иницијативата и е поддржател за ново министерство. А не гледаме назад 45 години какво губре имавме ние.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Веројатно е најдобро прво секој пред својата куќа да исчисти.
Има збор господинот Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ :

Дами и господа, штом се отвори нова тема за која повеќе досега не се разговарало значи се создаваат и проблеми. Навистина стана еден однос што не бил меѓу министер и пратеници. Меѓутоа, и тоа е една новина . Дали тој или ние има поголема клечка, крочка во овој однос нека остане допрва да се расправа.

Меѓутоа за решавањето на последиците од нашиот однос кон природата и нашиот однос кон себе значи треба да видиме свој недостаток а тоа е сопственото загадување на човека. Овие односи мора да ги расправаме од аспект на достоинство. Дали тоа ќе биде преку закон, преку научни тези, научни трудови, научни согледувања, преку научни докажувања, тоа се средства со кои ќе треба човекот да дејствува сам против себе. Затоа што и тој е тој што е загадува околината. На ова ме наведува мислата на господин Арслан дека државите сите пропаднале од правниците односно од лошите закони.

Јас ќе речам една работа. Точно е ова дека тие закони ги предлагале правници. Меѓутоа еден закон има снага и ќе може да биде закон само ако се спроведува. Животот не значи само раѓање на човекот да изживее, Тој треба да опстане да живее. Еден закон ќе има снага само ако се спроведува. Дали ќе ни треба нас сега едно , три, пет или сто министерства, додека постојните СИЗ-ови велите не ни требаат, ни требаат извршители а не министри. Извршители ќе бидат инспекторите. Зборуваа некој од пратениците што треба да биде еден инспектор? Значи треба да биде награден тој ќе биде тогаш и економски неза-висен и политички независен и ќе ги исполнува работите за кој е задолжен. Меѓутоа што е најбитно овде? Дали досега и постојните инспектори имале снага во системот да дејствуваат? Ние треба тоа системски да го разрешиме а не само со број на луѓе. Ако системот ни дозволува да кажеме е, па добро де, тоа е така , навистина што нашол инспекторот, меѓутоа оваа одлука нема да ја извршуваме денеска и веднаш ќе дојде стојалиштето на Арслан дека државата пропаѓа од правниците. Затоа што системот говори дека овие заклучоци нема да се извршуваат, законите нема да се извршуваат и со неизвршувањето на законите нема систем и нема држава.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Друго што беше основно да се јавам на оваа говорница по оваа тема, во така наречениот бел свет само атомските отпадоци се штетни за околината, Меѓутоа, другите отпадоци што се од органско потекло, од нив не се прават депонии се носат за ѓубриво. Кај нас, само ќе се повикам на живинарските фарми, на свињарските фарми посебно, тие се основни загадувачи што не само што ја оштетуваат и загрозуваат, туку напосто ја уништуваат околината каде се создаваат, Ниту една фарма при градбата не ги исполнила условите за нејзино отварање, Меѓутоа, тогашните господа, другари, да имаат што за секој ден, дали е

тоа четврти или петти јули, дали е тоа Први мај, да одат да пресечат лента, ќе ја пуштат фармата во погон и истиот ден своите деца ќе почнеа да ги трујат со таа фарма, Јас немам од друго место да земам пример освен од Куманово, дали ќе се лутат таму или не, Фармата се изгради со таложници. Овде има од градежната струка, знаат што е тоа, После првата употреба, полнењето со вода, наредниот ден се најдоа други цевки да се пропушти водата во реката и двете реки, Липковка и Кумановка, заедно со Коњарска се уништија тотално. Место овој отпад да оди на нивите, велат - нема да правиме јавни ВЦ-а, свински, туку тоа ќе оди во река, па ќе се уништуваме.

Во ова е проблемот на екологијата, а не во бројот на министерствата, во бројот на извршителите во почитување,

На крајот што е, во правото казните не се основ за спроведување на закони. Мерките на безбедноста во сообраќајот ако се вози возило кое создава загадување, мерка на безбедност е исклучување и одземање на дозвола за употреба, Ако некој ракува со средства опасни по живот, пиштол, нож или дрво, тие да му се одземат, давање на дозвола за експлоатација на една фирма, било каква да е, ако ја загадува околината, мерка на безбедност е забрана за работа.

Сега, веднаш доаѓа како ние ќе затвориме еден ОХИС кога таму имаме 200 илјади вработени, што тие ќе прават? Дали тие 2-3 илјади вработени водат сметка дека сите имаат најмалку по две деца и исто толку ги трујат своите сопствени 6 или 7 илјади деца, исто толку дека и семејства, па нека се пресметаат, дали ќе има потреба да постојат или да престанат со работа па да направат филтри или слично да може таа фирма да работи, Значи, мерките на безбедноста треба да, се применуваат, Затоа, господа, предлагам во иднина да се заложиме овие мерки да се спроведуваат.

ТИТО ПЕТКОВСКИ;

Дали можам да констатирам дека никој друг не се јавува за збор? (Може),

Господа пратеници, имајте предвид дека се работи за Информацијата за состојбите.

Овде имаме предложени заклучоци од Комисијата, но имавме и низа сугестии, добри мислења, искажани барања за преземање на мерки, Барањето кое предизвика најмногу полемика околу ова Министерство овде, во точката 2 е многу условно поставено, Тука стои дека Собранието на Република Македонија ја задолжува Владата да ја преиспита можноста за формирање во рамките на интенциите на Законот за управачите. Но, тоа не е императивно, туку вели дека ова прашање треба да се проучи.

Предлагам да гласаме за овие заклучоци, а овие идеи што беа, предлози и сугестии во точката 4, каде говори дека овој заклучок со Извештајот на Комисијата за заштита на човековата околина на Собранието на Република Македонија и сугестиите искажани во дискусијата да се достави до Владата на Република Македонија и до Министерството, да ги опфати сите овие ваши предлози и сугестии.

Ако се согласувате со ваква формулација, јас предлагам да гласаме за Заклучокот.

ГАЗМЕНД АЈДЕРАГА:

Господине претседавач, малку да ги расчистиме работите. Имаше предлози,, јас предложив во Предлогот на заклучоците на ова Собрание да се внесе еден предлог. Според тоа, така треба да ги внесеме овие работи што тука беа изнесени. Тоа да бидат заклучоци на Собранието по Информацијата. Не така како што велите дека ќе одат тие со материјалите, Со материјалите е друго, Друго е да биде заклучок на Собранието.

ТИТО ПЕТКОВСКИ;

Господин Ајдерага, според Вашиот предлог се задолжува Министерството за урбанизам, градежништво и сообраќај да ги дислоцира депониите итн, Тоа е функција на Министерството и одделенијата на Министерството, Зовдто Собранието да го задолжува со заклучок, на Министерството тоа му е основна функција. Да донесеме, да проучуваме информација, дали треба таа депонија од кај Радика да се отстранува, тоа е нонсенс, Тоа е императив, Законот тоа го бара, Инспекциите и Министерството треба да ги реализираат тие.

ГАЗМЕНД АЈДЕРА:

Другар претседавач, јас така реков и затоа треба така да се изјасниме, Ако не прифаќаме така, не прифаќаме, Но не да се изнесе така како што рековте Вие.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Ако се инсистира, јас предлагам стенограмот од оваа расправа да се достави до Министерството,

МИТКО АНАСТАСОВСКИ;

Јас имав еден предлог да се одржува по еден час за екологијата, да се задолжи Министерството за просвета,

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Овде имаше стотици предлози. Тоа да се смести во оперативни заклучоци е многу тешко, Затоа ќе се достават сите тие работи до Министерството.

Молам, кој е за предложените заклучоци? (Мнозинството пратеници се за).

Дали има некој против?(З)

Дали некој се воздржува од гласањето? (Д).

Констатирам дека Собранието ги усвои предложените заклучоци,

Минуваме на точката 19 - Извештај на Комисијата за мандатно

имунитетни прашања, по барањето за одобрение за поведување кривична постапка против пратеникот Мерсим Положани, поднесена од Општинскиот суд Струга,

Барањето и извештајот на Комисијата за мандатно-имунитетни прашања ви се доставени,

Отворам претрес,

Молам, кој бара збор? (Никој),

Бидејќи никој не бара, збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниов заклучок:

1. Собранието на Република Македонија не дава одобрение за поведување кривична постапка, против пратеникот Мерсим Положани, поради причините наведени во Извештајот на Комисијата,

2, Овој заклучок заедно со извештајот на Комисијата за мандатно-имунитетни прашања да, се достави до Општинскиот суд Струга.

Молам, кој е за, предложениот заклучок нека крене рака? (Мнозинството пратеници се за),

Дали е некој против? (4)

Дали некој се воздржува од гласање? (1),

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок,

Минуваме на точката 20 - Предлог на Одлука за давање согласност на Статутот на Земјоделскиот факултет т Скопје.

Предлогот на одлуката и Извештајот на Комисијата за образование, наука, и култура и ЗПК ви се доставени.

Отворам претрес,

Молам, кој бара збор? (Никој) ,

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот. Предлогот на одлуката го ставам на гласање. Молам кој е за нека крене рака? (мнозинството пратеници креваат рака)

Дали има некој против? (нема) Дали има воздржани (нема)

Констатирам дека Собранието ја доенсе Одлуката за давање согласност на статутот на земјоделскиот факултет-Скопје.

Минуваме на точката 21 - Предлог на одлука за давање согласност на статутарната одлука за дополнување на статутот на Центарот за социјална работа- Гевгелија.

Предлогот на одлуката и извештаите на Комисијата за труд и социјална политика и ЗПК ви се доставени. Отворам претрес. Молам кој бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот. Предлогот на одлуката го ставам на гласање. Кој е Предлогот на одлуката молам да крене рака. (мозин-стовот пратеници креваат рака)

Има ли некој против? (нема) Има ли воздржани ? (нема)

Констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за давање согласност на статутот на Центарот за социјална работа на Гевгелија.

Минуваме на точката 22 - Непосредна меѓународна активност на Собранието на Република Македонија. Отворам претрес. Молам кој бара збор? Има збор господин Бошков.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Дами и господа, Иницијативата ја доставив на 10.1.оваа година и се залагав за тоа ова Собрание да формира делегации што би посетиле по проценка, важни места и на тој начин би делувале за афирмација на Република Македонија и воедно изворно би ги запознале тамошните фактори во парламентите и владите со тоа кои се заложбите на Парламентот.

Во меѓувреме, поминаа 20-тина дена, период кој беше доста клучен, така што сега таа иницијатива донекаде губи на вредност. Многу ми е жал што со задоцнување стигнуваме да расправаме за тоа.

Освен тоа се усогласивме дека ќе говориме и пошироко за надворешно политичката активност на Парламентот и тука стојам сега пред дилемата дали да опстојувам на овие делегации, се разбира сакав да слушнам и од вас, како вие гледате на тие идеи, а друго што би ние вградиле во надворешно политичкото однесување.

За мене е едноставно непојмливо една држава која сака меѓународна афирмација, да се претставува себе си преку неколкумина луѓе, неколку функционери. Колку мене ми е познато да се обиде некој и било каков производ да пласира глобално па ќе мора да формира цела мрежа, а камо ли ако е работата за една држава. Во таа смисла сметав и сметам дека активностите на нашата Влада се далеку од тоа по обем да бидат задоволителни и затоа мислев дека едно вклучување на Парламентот може да биде само од корист.

Ние сме должни да ги штитиме и пообичните интереси на оваа држава, а не само околу признавањето и тука се надоврза, можеби преска расправата околу екологијата и во таа смисла јас ветив дека под оваа точка ќе поднесам поконкретен заклучок. Тој заклучок не го дадов во текст. Ако по процедура е во ред, јас и сега би кажал која е идејата.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Не е проблем . Повелете.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Познато ни е дека во Европа свеста е високо развиена, посебно за запазување на природни реткости, убавини, паркови, езера, реки. Ние, како Собрание, според мене неминовно сме должни на оваа држава да се обратиме барем до европскиот парламент тој да се запознае со однесувањето на членката од Европската заедница, Република Грција кон природната реткост и убавина-Дојранското езеро. За Преспанското езеро не можам сега да се произнесам, не знам повеќе факти, но за Дојранското е повеќе од евидентно дека му претстои уништување.

Во минатото, а тоа минато лежи неполни стотина години, Македонија е опишувана како земја на езера. По катастрофалната поделба во 1913 година, значи интересно, до тогаш се зачувувале вредностите, сега кој е тука повеќе виновен, модерната техника или модерните луѓе? До 1913 година изобилувале македонските предели со езера, со води, а денеска ги нема. Крупните бисери, Дојран, Преспа и Охрид, останаа негибнати 70 години. Сега, еве веројатно е дека Дојран може да биде загрозен

поточно тој е веќе тоа, но може да биде уништен.

Затоа сметам дека е неодојно наше обраќање до Европскиот парламент во врска со состојбата со состојбата на Дојранското езеро и испитување каде лежи одговорноста. Зошто треба да трпиме одумирање на тамошната флора, на рибниот фонд, на тие реткости, а дури потоа да се разговара. Тргува од тоа дека е можна и реставрација, но нужно е да се делува превентивно.

Да се вратам на појдовната тема, зборувам за делегациите, такви делегации е обичај да се формираат. Кај нас треба да биде прашање на проценка дали ќе може тоа да користи. Според личните контакти и сознанија еден пратеник наидува на добар прием во тој развиен свет и не сметам дека може да биде лош репрезентат на оваа држава. Но, кај нас, за жал, работите се сведоа на многу тесен круг лица и денеска сме соочени со една неповолна си-туација некако да замира тоа наговарање или заговарање да се признае Република Македонија како самостојна држава. Дури и едно залагање на КЕБС, барем според медиите, вчера во Прага да не се прифати Република Македонија да не се прими во членството на Конференцијата за европска безбедност и соработка, не наидува на една аверзија тука во нашите простори. Нема коментар на тоа во уредништвата, еве белким во Парламентот ќе се чуе нешто. Меѓутоа, јас мислам дека Владата можеше на тој план да се огласи иако рокот е доста кус. Актуелните теми затоа се нарекуваат актуелни, не за да стојат недела дена или подолго па потоа да се огласиме.

ТИТО ПЕТКОВСКИ :

Има збор господинот Пановски.

МИХАИЛ ПАНОВОКИ:

Почитувани пратеници, многу ми е жал што за точката која треба сега да ја разгледуваме односно за активностите кои нашата Република треба да ги преземе за наше меѓународно признавање присуствуваат толку малку пратеници. Јас не знам дали воопшто можеме да работиме со овој број пратеници но сепак тоа што имам јас ќе си го кажам сега.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Можеме да работиме засега бидејќи 61-62 пратеници се присутни во салата.

МИХАИЛ ПАНОВСКИ:

Мислам дека ние најпрво треба меѓусебе овде сите чесно да се погледаме и да си расчистиме дали ние сакаме или не сакаме Македонија да биде меѓународно признаена. За мене, проблемот за меѓународно признавање на Македонија исклучиво лежи во самата Македонија. Дали, уште еднаш ќе повторам, ние сакаме Македонија да биде меѓународно признаена или не. Ако навистина не сакаме, меѓународно признавање на Македонија, тогаш јас мислам дека на цела Европа, на целиот свет треба да му покажеме една наша решителност во таа желба и она што го кажа господинот Тито Петковски на минатата

седница - "Ниту риба, ниту девојка", не можеме веќе треба јасно и гласно еднаш да кажеме што сакаме. Може би ова беше мудро досега, но со оваа наша нерешителност сакале или не сакале ние сме веќе во овој остаток на Југославија. Дали ќе го наречеме Србославија, или како сакате крстете го, бидејќи Комунистичката партија во Србија го вика Југославија, голем дел од светот го прифаќа нашите македонски медиуми исто така го прифаќаат, што за мене е незамисливо. Ова не е Југославија. Сега веќе постојат Хрватска, Словенија кои се веќе меѓународно признаени држави и еден остаток со недефиниран статус, со недефинирано име. Ако ние се задоволиме и се согласиме со тоа, тој остаток да се вика Југо-славија, тоа само значи дека сме се согласиле со партијата на Слободан Милошевиќ. Останатите партии во Србија тоа не го сакаат, единствено партијата на Слободан Милошевиќ и голем дел од нашите медиуми по таа логика. Сакале или не сакале, ние сме веќе во овој остаток на бивша Југославија во телекомуникацискиот систем, во железничкиот сообраќај, во патниот сообраќај, во електроенергетскиот систем, во аеротранспортот, во метеорологијата. Сите гледаме дека Македонската радио-телевизија дава само за овој остаток извештаи. Потоа со царинскиот систем, Стопанската комора и синдикатот исто така ни се поврзани во овој остаток. Уште имаме претставници во Уставниот на бившата Југославија, статистичките заводи исто така ни се сеуште поврзани во овој остаток од бившата Југославија. Спортот за кој што се крена толку голема врева од господата од Движењето за Југославија, тие го раководат нашиот спорт е исто така во остатокот од бившата Југославија. Нашата дипломатија е сеуште во остатокот на бившата Југославија. Некни на Јутел гледав господинот Султановиќ од Секретаријатот за надворешни работи на бивша Југославија вели - на нас ни удри голема помпа, голема реклама си удри, бара од дипломатите да се вратат, поминале 10 дена, уште никакво барање не е стигнато таму во оној бившиот секретаријат за надворешни работи на бившата Југославија. Сеуште со јавен повик не сме ги повикале нашите старешини во бившата армија на бившата Југославија и нашите војници кои ги испративме да војуваат за туѓи интереси, Српски интереси, не сме ги повикале сеуште значи со јавен повик. Таа иста армија на бившата Југославија во најголемата епидемија ни ги краде лековите, ни ги евакуира болниците, за оружјето што цело го однесе несакам ни да зборувам, како и целиот инвентар. Со информативниот систем ние сме исто така во остатокот на бившата Југославија. Човек што ги гледа дневниците во нашите медиуми на радиото, телевизијата - исклучиво се ставени во сервис на ТАНЈУГ, на агенцијата на бившата држава Југославија. Нашите македонски претставници во тој ТАНЈУГ, Небојша Магдевски во една прилика на странска сателитска програма го гледав, тој е дописник од Лондон на ТАНЈУГ, јас ви гарантирам и кажувам со целосна одговорност дека тој е поголем Србин од Србите. Господа, нашиот македонец во некоја трибина во Франција настапува и исклучиво ги брани интересите на Слободан Милошевиќ. Имаше таму некоја трибина, Срби од една страна, Хрвати од друга, тој исклучиво си ги брани интересите на Србија. Јас мислам дека дебело треба сите овде да размислиме каде ние сега се наоѓаме, во која држава ние живееме. Пред некоја вечер на најгледаната сателитска програма во Америка

каналот Си-Ен-Ен велат "српскиот динар". Значи ние сме дел од Србија во Армериканска логика. Американците веруваат на Си-Ен-Ен, не веруваат на Македонскиот парламент ниту на Македонската телевизија, бидејќи не можеме да продреме до тие простори. Тие се веруваат на Си-Ен-Ен, а за овој простор вели "српски динар". Размислете каде се наоѓаме ние. Е, сега, дали со сето ова што го кажав, со сите овие делови, области на нашето живеење со кои што сме во оваа бивша Југославија длабоко пенетрирани, дали Европа ќе ни верува дека ние бараме навистина меѓународно признавање или само глумиме нешто - дајте, признајте не, а всушност, не не признавајте.

Главната причина на ова што го кажував е тоа што сум длабоко убеден, доколку не бидеме признаени, нам ни се заканува економски колапс и од овој економски аспект треба да се заложиме со сите сили за наше меѓународно признавање, за што доколку не бидеме признаени во наредните три -четири месеци, никој жив од странство нема да сака да инвестира во оваа држава, никакви кредити не ќе можеме да добиеме од никого и едноставно ќе бидеме препуштени на волјата на нашиот посилен, мораме да признаеме, северен сосед.

Една област во која што можеме најбезболно да ја покажеме нашата решителност за тоа дека навистина сакаме меѓународно признавање, конкретно спортот, во кој што јас во утврдувањето на дневниот ред на оваа седница минатата недела го иницирав, зашто мислам дека ова е поле каде што можеме најбезболно да се откачимо од овој остаток на оваа бивша Југославија, се крена една таква општа невидена хајка во македонските и српските медиуми -јас нарочно, свесно и намерно ви ископирав нешто, ова е многу мал дел од српските медиуми кои знаеме убаво што пишуваат за нашите врвни политичари, за Киро Глигоров, за Тупурковски, дека се најголемите рушители на Југославија итн., сега истите тие српски медиуми го дигнаа својот глас, нашите македонски спортисти да не го напуштат овој остаток од оваа бивша Југославија, и за жал многу наши македонци влегоа во игра и во таа српска пропаганда. Нека им служи на чест.

Само ќе ви кажам сега еден многу индикативен показател. тука се зборува - оставете го спортот надвор од политиката, спортот е за спортистите, политиката за политичарите. Јас само ќе ви кажам една работа во Хрватска објавија список на сто најзаслужни граѓани за нивното признание на независноста на државата. Не сакам Хрватска никогаш да ја земам за пример, но само ова ќе го кажам. Од тие 100 најзаслужни граѓани, 60 се Хрвати, 40 се странци, Геншер и компанија таму. Од тие 60 Хрвати, 6 се спортисти. Значи хрватските спортисти се ставија во служба на својата држава, си ја сакаат својата Хрватска држава и борејќи се со нивните спортски квалитети, дадоа еден значаен придонес за меѓународното признание на Хрватска.

Колкав придонес за нашата македонска држава дадоа македонските спортисти, всушност, македонските спортисти не се виновни, спортските функционери во Македонија си го зимаат правото да дискутираат во име на македонските спортисти, видовме што направија, но во обратна насока. Таа нивна коалиција, мислам на македонскиот и српскиот печат и медиуми во однос на ова прашање е доста симптоматична.

Морам да се осврнам на спортот бидејќи сум тема на жестоки напади

овие денови и закани од страна на овие спортиски, колку се од нив на спортско поле бидејќи се залагаат за спортот, колку од нив на спортско поле ги оствариле своите пласмани а колку на политички поле Милошевиќ и компанијата им дозволи да учествуваат во овие сега лиги. Факт е дека освен две три екипи ни една друга не заслужија да се натпреварува во тие лиги. Тие не си остварија пласман на спортски терени, но по политичка линија со политичка одлука се промовирани во овие лиги и ова е чиста политика.

Уште еден индикативен пример ќе кажам дека спортот е ставен дебело во служба на политиката. После оваа кампања, после ова што го иницирав јас, во Белградскиот печат, беше одредена репрезентацијата на бившата Југосалвија што ќе учествува под она знаме на бившата југословенска армија на Зимските олимписки игри сега. Таму немаше ни еден македонец. Откако изби оваа афера сега тие дополнително доведоа некоја таму - јас сега не сакам да кажам ништо против девојчето, македонска скијачка, тие дополнително ја сврстија, само со цел да докажат - тоа се за мене чисто политички мотиви, да дадат некоја легитимност на овој остаток на бившата Југославија. Тоа само по себе доволно кажува за спортот и за врската со политиката.

Исто така СОФКА на Македонија едно здружение на бивши македонски политичари, кои го водат македонскиот спорт, а добар дел од нив се активисти на СК - движење за Југославија, тоа сите добро го знаеме, непријателска партија за Македонија, тоа мора јасно и гласно да го кажеме за таа партија, е таа иста СОФКА вели во своето соопштение дека Македонските спортисти, учествувајќи во селекциите на бившата југословенска заедница и под знамето на таа бивша заедница ќе го афирмирале македонскиот спорт. Тоа е нешто нонсенс. Јас ве прашувам, како ќе го афирмираат македонскиот спорт, дали ќе настапат под македонско знаеме, дали ќе настапат со македонска химна, на кој начин ќе го промовираат, ќе го афирмираат македонскиот спорт. Па тоа знаме, ние еднаш засекогаш во овој парламент мораме да му дадеме јасен квалификатив на тоа знаме, таа бивша тробојка, и сегашна може би е тробојка, но знаме на бившата Југославија. Цел свет знае дека под тоа знаме се бореше бившата Југословенска армија и одеше, изруши безброј градови, го изруши Вуковар, Винковци, Дубровник што е светски познат град, го изруши Задар, Пакрац, Осиек, Карловац итн. и да не набројувам кои се градови успеа да ги изруши и колку геноцидни дејствија успеа таму да направи таа Армија а се под таа тробојка, под тоа знаме. Ако сега нашите македонски спортисти, репрезенти на македонскиот спорт ги дадеме да настапуваат под тоа знаме под кое што знаме една војска рушеше, убиваше немилосрдно, тоа значи дека ние се согласуваме со тие дејствија што ги вршеше таа војска. За химната не сакам да зборувам, знамете само по себе доволно кажува. И уште нешто, под тоа знаме таа иста војска сега ги сели, ја краде нашата македонска имовина, бидејќи ние 45 години сме инвестирале во оваа војска. Под тоа знаме бившата југословенска армија во најголемата епидемија ни ги однесува лековите и болниците од тука и ред други работи. Под тоа исто знаме нашите медиуми на тоа малку му дадоа публицитет, исто така синоќа гледав Јутел не го ни спомна, со што докажува дека е чисто српска телевизиска станица и цело глумење е на

Милошевиќ дека се оградува, не им дава во Србија да гледаат, под тоа исто знаме, вчера или завчера на КЕБС настапи дипломатијата на бившата Југославија и стави вето, нашата македонска дипломатија и нашата Македонска држава да биде примена во членство придружно на КЕБС. Самото по себе тоа доволно укажува за улогата на дипломатите на бившата Југославија и под кое знаме тие таму настапуваат. Јас би ве запрашал и тоа што ќе значи ако ние добиеме наше меѓународно признавање и што ќе значи ако нашите македонски спортисти на летната олимпијада во Барселона настапат под македонско знаме, со македонска химна и што ќе значи ако некој од нив таму освои медаља за репрезентацијата и за афирмацијата на нашата Македонска држава. Само размислете си и ако навистина ние го сакаме доброто на нашиот спорт и на нашите спортисти, кои морам да кажам уште еднаш се во канџите на бившите политичари, а македонскиот народ тие бивши политичари ако ги сакаше ќе им го дадеше гласот на изборите, сеуште велат дека му гомислат доброто и си го зимаат правото да зборуваат во нивното име. Сега ако тие навистина им го сакаат доброто на спортистите, овие бивши политичари што сега ги водат, немаше да дозволат македонските олимписки кандидати Зоран Шоров, Шабан Трстена, Наташа Мешковска, Кире Филипovski, Елизабета Павловска, со најмизерни стипендии да се подготвуваат за оваа олимпијада за настап во овие бивши југословенски селекции, со едни симболични финансиски средства и помош и ако навистина им го мислеа доброто на тие спортисти, а не манипулираа цело време сонив, немаше да дозволат тие да имаат тотално никаков статус во ова општество, ни решено станбено прашање, никакви стипендии и други работи.

После се ова што го кажав јас само јавно ќе се запрашам, дали после се ова ние не им даваме аргументи на грчките и српските дипломати да одат низ цела Европа и низ цел свет да агитираат дека ние им даваме некакви сигнали, тоа Јовановиќ министерот на Србија го кажа во Атина, дека ние сакаме да останеме во оваа редуцирана федерација и како Европа ќе ни верува на нас како македонско раководство и македонска држава дека навистина бараме меѓународно признавање. Многу е близок денот, трети или четврти февруари, кога Европската заедница ќе го разгледува на-шето барање за меѓународно признавање, голема е дипломатската војна и агитација што ги водат Грција и Србија против нашето признавање, а ние од сите овие работи и области што ги кажав, со кои сме влезени во овој остаток од бивша Југославија, најбезболно е да ја покажеме нашата волја во спортот, да ги повлечеме нашите спортисти, да не настапуваат под тоа окупаторско знаме и од овој остаток на Југославија. Со тоа ќе кажеме дека не го признаваме овој остаток на Југославија, а бидејќи еден добар дле од тие области, на пример електроенергетскиот систем или комуникацискиот систем, тоа ќе биде многу поболно доколку на тој начин сакаме да докажеме дека бараме некоја сувереност.

Во таа смисла јас ви ги доставив моите предлози на заклучоци во врска со оваа точка и предлагам да ги изгласаме, со што ќе и наложиме на нашата Влада да донесе одлука да ги повлече нашите спортисти од овој остаток на Југославија да не му дава легитимитет веќе на тој остаток на Југославија и да забрани било кој македонец да настапува под тоа

знаме, да докажеме дека тоа знаме не го признаваме како наше и да забраниме тоа знаме веќе да се вее на овие македонски простори овде, бидејќи создава многу непријатни асоцијации во врска со армијата и ред други работи.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Ќе се искажам и према едното излагање и према предлогот од господин Пановски.

Најпрво да искажам едно свое лично чудење што една ваква иницијатива, кога знаеме дека и поосмислени иницијативи тешко доаѓаат на дневен ред, денес се најде на дневен ред ова што е предложено од господинот Бошков, заради тоа што мислам она што ударно беше предложено околу тоа сега парламентарни групи да помогнат во процесот на меѓународното признавање требало претходно да се изанализира и да се види во што се мотивите. Дали се мотивите државнички, навистина тоа да ни помогне или се мотивите лични.

Треба објективно да земаме дека таков начн на комуницирање во светот има ефект меѓу рамноправни држави. Раговор на парламентарни групи кога партнерите се во расчекор на својата позиција обично е контрапродуктивно или однапред ги потенцира резултатите на разговорите. Ние знаеме, како и нашите највисоки функционери со кого разговараат кога одат во странство за нивото на другата страна. Од таа причина сметам дека можеби тоа ќе биде одбележано во средствата за информирање на Македонија како едно солидно ниво на дипломатска куртоазија, но се сомневам во правите резултати. Да не навлегувам во тоа што би значело како трошоци и што би значело пред македонската јавност охрабрување или обесхрабрување на крајниот исход околу признавањето.

Од друга страна голема е одговорноста и обврската на оваа институција внатре, овде во Македонија што може да направи за тоа меѓународно признавање. Јас сметам дека за тоа треба да зборуваме денеска, не за да одат некои парламентарни групи надвор од овој Парламент, туку Парламентот како македонска институција колку може под контрола да ги држи тие процеси и навистина да претставува поддршка и контрола на нашите политичари кога разговараат во име на Македонија надвор. Тука имам сериозни забелешки зашто тврдам дека овој Парламент служеше и веројатно ќе служи ако не се промени таа навика само како покрите на некоја политика што се води без консултација со оние институции кои што мора да се консултираат, во случајот Македонскиот парламент.

Во врска со предлогот на господин Пановски јас ќе гласам да се прифатат неговите заклучоци. Тој дури немаше потреба да се труди толку да не убедува бидејќи навистина можеби дел од тие тешкотии што ги имаме и покрај званичниот исказ на Комисијата дека ги задоволуваме сите услови можеби оценката што ја има Европската заедница се темели токму и на тоа колку ние навистина во оние сегменти што ја покажуваат зрелоста дека имаат сопствена државност сме ги убедиле во Европа и во светот. Мислам дека дури тоа е закаснето и треба да се поддржи од Македонскиот парламент македонските спортисти во

Македонија.

АЛЕКСАНДАР ЛЕПАВЦЕВ:

Почитувани пратеници, јас морам да реплицирам на господинот Голубовски во доменот на искажаната мисла дека исклучиво било право и вообичаено за размена на парламентарни делегации да биде случај визави суверени држави со меѓународно признаен легитимитет. Во тој контекст ја го разбрав.

Јас морам да ви кажам дека беше остварен еден контакт меѓу претставниците на Македонскиот парламент и Парламентот на Норвешка Хајгенс Клаген, но на база на билатералните разговори меѓу владите. Како резултат беа тие разговори меѓу парламентарците, мислам корисни и апсолутно законски и морални визави сите правила и норми бидејќи ако тоа не беше така немаше да прифати една од европејските држави.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ.:

За реплика молам. Да нема недоразбирање, јас во ниеден момент не реков дека во прашање е суверенитетот како позиција за разговор, туку реков од аспект на рамноправноста на партнерите кои што разговараат. Кога еден партнер разговара во подредена однапред позиција со друг многу е важно сепак да не дадеме можност таа подредена позиција уште повеќе да се потенцира.

Уште едно размислување да искажам што треба да ја поддржи таа моја изјава. Ако сме ние искрени ќе се запрашаме во поглед на работата на македонскиот квалитет меѓу другото колку ние внатре, сопствената македонската јавност ја убедуваме да ни поверува она што го работиме овде како институција. Оттаму со која храброст и со каква надеж ние мислиме дека на таков начин и во еден сегмент во тоа што би претставувала една пратеничка група или делегација ќе може да разговараме ако тоа не биде една обична куртоазија само.

НИКОЛА КРСТЕСКИ:

Оваа точка на дневен ред сметам дека и неправилно беше изгласана. Инаку, не ја спорам на дневен ред е. Меѓутоа, ова треба претходно треба да помине на надлежната комисија, Комисијата за меѓународни односи да се оцени во која форма и која соработка. Основно, да се тргнува од материјалните можности на меѓународната активност. Индиректна, како што ни е познато и врвните посети што ги правиме со огромни материјални трошоци не можат да се измират делегациите. Во тие рамки треба и нашите идеи за меѓународна соработка да ги воспоставиме. Јас сметам дека овие дискусии дури и не беа усмерени. Дојде сега заклучок за спорт, заклучок за меѓународна активност, непосредна активност и сл. Секој се може да си зборува, меѓутоа во Собрание си има ред. Претходно на работното тело треба да се изготват заклучоци, а без никакви заклучоци, заклучоци директно што се даваат на говорница не може да бидат предмет на изгласување и

усвојување додека не заземе мсилење соодветното работно тело. Инаку, не можеме по број да ги изброиме заклучоците. Јас сметам дека беспредметни се сите овие дискусии и толку воопштени што навистина не би имало место каде да ги сместиме. Претходно да се задолжи Комисијата за меѓународни односи, доколку постојат материјални можности да предложи одредена форма за меѓународна активност на Собранието.

БРАНКО ЦРВЕНКОВСКИ:

Јас ќе се обидам на помогнам колку што е можно во оваа ситуација.

Очигледно дека кога некоја точка непосредно при утврдувањето на дневниот ред одеднаш доаѓа и се јавуваат такви проблеми или доаѓаат во ситуација да ја промашиме темата што била предвидена од иницијаторот, предлагачот на точката, или пак ќе ја сватиме како точка во која што може се да се подразбира.

Бидејќи оваа точка е внесена во дневниот ред на пред-лог од пратеникот Јордан Бошков, јас имав прилика да разговарам со него, кој што исто така е член на Комисијата за надворешни работи. Впрочем на последната седница на Комисијата за надворешни работи јас не присуствував, меѓутоа станало збор за оваа иницијатива. Јас ќе се обидам ако не ми забележи пратеникот Бошков да објаснам кои беа неговите намери при предлагањето на оваа точка, кои што и Комисијата ги прифатила на седницата.

Имено, се работи за следното:

Очигледно дека ни претстои период на интензивна дипломатска активност на сите полиња со цел за поуспешно привршување на процесот на меѓународно признавање. Нормално тука главна улога има министерот за надворешни работи, Владата, Претседателот на Републиката итн., меѓутоа идејата беше дали може и Парламентот преку свои парламентарни соработки со парламентите на други држави да придонесе за афирмацијата на Републиката, нејзината определба и доследност за да не отстапи од патот на меѓународното признавање. За создавање на еден поширок круг на луѓе кои би лобирале кај нас во тие конкретни држави. Да не остане се на ниво на министри за надворешни работи итн. Тоа беше идејата на пратеникот Бошков и тоа во Комисијата е усвоено. Усвоено е во форма дека се поддржува оваа иницијатива. По Деловникот за работа на Собранието овластен за формирање на делегации е претседателот на Собранието, можеме да додадеме во соработка со Комисијата за надворешни работи. Се разбира тука треба да се воспостават како прво комуникации по писмен пат, да се види со кого можеме во кој временски рок да воспоставиме некоја соработка а цело време притоа водејќи сметка и за материјалните можности, но и за усогласеност на тие активности со активностите на другите чинители на надворешната политика, Министерството за надворешни работи, Претседателот на Владата, Претседателот на Собранието итн., да не дојдеме до ситуации за некоординираност или ситуации во кои би се дуплирале одредени работи.

Впрочем ако не се лажам при своето последно говорење министерот за

надворешни работи Денко Малевски најави дека во почетокот на февруари на една од седниците на Парламентот ќе има опстојна анализа за се што е направено или не е направено во сегашниот период и што може да се направи во понатамошното период во процесот на меѓународното признавање каде што ќе имаме, веројатно претпоставувам и поквалитетна информација. Претпоставувам дека е умно за сите нас сите овие расправи што ги водеме да ги оставиме за тогаш. Да не забораваме ако ја прошириме темата за меѓународно признавање во моментот кога тука не е присутен ниту претседателот на Републиката, ниту претседателот на Владата па и 90% од членовите на Владата, ниту министерот за надворешни работи па дури ни претседателотна нашето Собрание очигледно е дека ќе бидеме хендикепирани ќе влеземе во една дискусија во која што ќе се даваат многу многу предлози, иницијативи и ќе дојдеме во еден волшебен круг. Од тие причини предлагам да се поддржи иницијативата на пратеникот Бошков дека се задолжува претседателот на Собранието во рамките на своите овластувања и на реалните можности на Собранието да оствари што е можно поинтензивна парламентарна соработка со други парламенти, на други држави, а со цел за поуспешно привршување на процесот за меѓународно признавање. Притоа тие активности да бидат усогласени, координирани со Министерството за надворешни работи при Владата на Република Македонија.

Тоа е мислам она што можеме како резиме да го извлечеме од предлогот на пратеникот Бошков. Се останато да го оставиме за седницата кога поопстојно ќе расправаме за се што е досега расправано дали е така или не е така, така би требало да се направи или имало подобар начин, што ни претстои како активности во наредниот период. Тогаш ќе видиме кога ќе бидеме во полн состав и со сите компетентни и кои ќе влезат во таа расправа. Тоа во име на Комисијата за надворешни работи.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Вие ја имате иницијативата на господинот Бошков, како и ставот на Комисијата по иницијативата на господинот Бошков. Тие конренсподираат. Значи тие ја прифатиел иницијативата и се обратиле до претседателот на Собранието, ова што господинот Црвенковски го објаснуваше. Така да мислам дека сме во тек со ставот на Комисијата.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Прифатливи се аргументите од господин Црвенковски и токму заради тоа сметам дека ни треба да се донесуваат заклучоци. Да продолжи расправата по оваа точка каде ќе може да учествуваат сите што се заинтересирани, а да може да се слушне аргументирање и контраргументирање, а за што сега се кажа дека би било излишно да се зборува. Ако веќе се откажуваме од контраргументација тогаш тоа би било нерамноправно и нема да користи на заклучокот што сакаме да го донесеме. Предлагам да запреме во тој дел освен околу иницијативата на господин Пановски евентуално ако е прифатливо и за другите да се

искажат.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Сакам да укажам дека размислувањето и искажувањето на господинто Црвенковски е сосема рационално. Сметам дека ќе ја промашиме темата и точката на дневен ред коренсподирајќи ја со иницијативата на пратеникот Јордан Бошков. Бидејќи точката не е иницијативата како што е формулирана, а мислам дека е корисна и прифатлива заради тоа што и работното тело на Собранието дало поддршка, туку точката е непосредна меѓународна активност на Собранието. Сметам дека заради тоа што прашањето не е доволно проучено и за него се нема изјаснето во целина надлежното работно тело на Собранието предлагам согласно Деловникот на Собранието на Република Македонија одлучувањето по однос на оваа точка да го одложиме за една од наредните седници, макар и за првата наредна седница по претходно изјаснување на надлежните работни тела. За сега предлагам да усвоиме еден работен заклучок за кој што ми се чини и на почетокот на оваа седница го усвоивме "Собранието на Република Македонија да побара анализата и информацијата што беше иницирана и од пратеничката група ВМРО-ДПМНЕ и од моја страна, за меѓународното признавање на Република Македонија да биде на дневен ред што побрзо ставена, односно на првата наредна седница за да може Собранието компетентно да отвори расправа не само за непосредната меѓународна активност на Собранието, туку и за активноста на Собранието во поглед на меѓународното признавање бидејќи како еден од сегментите на системот на власта има и тоа како одговорна улога токму во овој период на меѓународното признавање на Република Македонија.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Јас предлагам овој предлог да го прифатиме со оглед на тоа што имавме и ветување на министерот за надворешни работи дека за една од наредните седници ќе подготви експозе и во името и на Владата за меѓународната вкупна активност.

ТИТО ПЕТКОВСКИ: (продолжение)

Ако се согласите да интегрираме и во рамките на таа точка на првата наредна седница на Собранието да расправаме. Се имаат пријавено 13 дискусанти, дали е тоа рационално.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Јас мислам дека ќе изразиме голем степен на несериозност, ако се преброиме овде и зборуваме за меѓународно признавање на Републиката Македонија, а половина од Парламентот односно од пратениците ги нема во овој пратенички круг. Ја издале нашата јавност и граѓани, така и пред меѓународната заедница. Токму од тие причини квалитетот на расправата да го подигнеме на многу повисоко ниво со

сите чинители, кои според Уставот се надлежни и компетентни во таа насока мислам го поткрепувам предлогот кој што го дадов овде.

ТИТО ПЕТКОВСКИ

Ако се согласувате со овој предлог, да поминеме на последната точка за Предлог на законот за агенцијата.

МИХАИЛ ПАНОВСКИ:

Се согласувам со иницијативата на господинот Петров и на господинот Бранко Црвенковски во смисла што кажаа тие, но инсистирам она што јас го иницирав, а мислам дека е во состав на оваа точка, дека Македонија е директно засегната за тоа меѓународно признавање, јас како пратеник од ВМРО-ДПМНЕ, како пратеничка група, за тоа инсистираме да биде за спортистите дали ќе се повлекуваат или не, да го ставите предлогот на мојот заклучок, што во писмена форма го дадов пред почетокот на седницата на гласање, па ако мнозинството на Парламентот мисли дека македонските спортисти треба и понатаму да играат во остатокот на бившата Југославија, нека играат. Барав само да се гласа за да се знае кој за што е.

ЉУБОМИР ПОПОВСКИ:

Ако ми дозволите јас би се обидел да помогнам во врска со оваа иницијатива на господин Пановски. Мислам дека ние во моментот немаме навистина посебна причина поинаку да постапиме како што беше во врска со првата точка односно околу меѓународната активност на Парламентот како што се заклучи, дотолку повеќе што таму имаше и иницијатива која што била разгледувана во претходна фаза и на Комисијата. Мислам дека барем за да до крај останеме доследни на веќе зацртаната деловничка процедура во расправата за иницијативата, и донесување на одредени заклучоци и во оваа прилика да бидеме да ја спазиме и да ја почитуваме онака како што се залагаше и господин Никола Крстески. Според тоа мислам дека без една елементарна информација по овој проблем кој што во моментот се покренува со конкретната иницијатива или во одредено мислење, мислам на Владата или соодветното министерство, ние не би можеле така амблук мислам сега веднаш да донесеме вакви заклучоци. Според тоа, ако дозволувате јас би предложил да ја задолжиме владата и соодветното министерство во најкусо време врз основа како таа ќе цени и ќе го оствари тој контакт и со спортските асоцијации и со спортските работници врз една мериторна оценка да донесе конкретни заклучоци. Впрочем, за таа работа е задолжена и Владата да го направи па јас не знам зошто Собранието треба сега со некој заклучок или со некој акт да донесува една таква одлука. Според тоа мислам дека така и треба да работиме. Ние кога имаме дури и дебели информации за одредена проблематика, имаме понудени комплетни заклучоци, па тешко можеме да ги усвоиме, а камоли сега и без иоле една основна информација во врска со ова едно крупно прашање околу статусот на спортските работници и спортските организации понатаму што ќе биде мислам дека не би можело. Според

тоа заклучокот би се однесувал да се задолжи Владата и соодветното Министерство во најкус рок врз основа на мислењето кое што ќе ни го прибави ако оцениме дека Собранието да ја донесе таа одлука, да, но јас мислам дека тоа Владата може конкретно таа да го донесе.

ЃОРГИ КОТЕВСКИ :

Уверен сум дека во конкретниот случај направена е една голема грешка. Овде станува збор за една иницијатива на пратеникот Јордан Бошков која беше доставена до Комисијата за надворешно-политички прашања и таму беше донесен еден одреден став, па потоа беше извршена една консултација и со претседателот на Собранието и по тој редослед таа дојде на дневен ред нормално овде за дискусија. А она што е како иницијатива на Пановски, тоа е сосема друга работа, сосем друго нешто кое подлежи на друга процедура и што треба да се прифати. Мислам дека за тоа треба да даде мислење или Владата или комисиите во нашето Собрание, но да не ги мешаеме овие две точки. Значи, уште еднаш да повторам. Точката што ја постави Јордан Бошков, на ова Собрание на дневен ред, јас мислам дека ние како Собрание треба да се произнесеме, затоа што и неговцото барање беше децидно во Комисијата. Дали ние како Македонија или како македонски парламент и со нашата извршна власт во досегашниот период сме сториле доволно за меѓународното признавање и афирмација на Македонија и дали во овој конкретен документ ние како парламент треба да се произнесме дека треба ова Собрание со свои парламентарни групи во заедништво со Владата со Министерството за надворешни работи треба да направи парламентарна или владина група за меѓународно признавање. И во неговиот извештај имаше и кои места да се посетат итн. Значи, за овој првиот дел јас сум да се произнесеме, а за оној вториот дел што се однесува за прашањето на Пановски, мислам дека треба да се даде некоја друга подостојна анализа.

МИХАИЛ ПАНОВСКИ:

Ова ми е последно јавување и веќе денес не се јавувам за збор, за ништо понатаму. Не барам мислење на Владата. во врска со спортистите, бидејќи го знам однапред мислењето. Високи функционери од Владата, ме викаат да ја повлечам мојата иницијатива. Што сега имам јас да барам од нив мислење, кога знам дека тие ќе бидат за тоа дека нашите спортисти треба и понатаму да ја градат братска Југославија и друго. Затоа, ме интересира мислењето на Парламентот. Искажете се браќа за што сте, кажете, сакате ли да сме во остатокот на бивша Југославија или сакате македонска држава, ништо повеќе не барам.

РИСТО ЈОВАНОВ:

Околу иницијативата на господинот Пановски, сакам да кажам и барам мислење од ресорниот министер за физичка култура и образование, господинот Бајалџиев, дали преговарал со спортистите, со спортските работници кои јас ги нарекувам тезгароши. Многу се јавија последните денови во новините да ги зачуваат своите министерски

места, своите патувања, своите авионски карти дали да ги вратат назад кои веќе им се извадени. Ве молам господине министри до колку сте разговарале, што сте се договориле, повелете на говорницата и кажете ни за да не зборуваме за цабе и до каде се стигнати преговорите меѓу вас и спортските работници и спортските сојузи. После ќе земам збор да си го кажам своето мислење.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господо пратеници, бидејќи имаме конкретни предлози тогаш да расправаме по нив. Јас мислам дека се договоривме заради аргументите што ги изнесоа господинот Црвенковски и Петров по Иницијативата на Господинот Бошков да не расправаме денес туку да расправаме на првата наредна седница. Ако сакате и да гласаме и за тој предлог бидејќи е конкретен предлог. Дајте тоа да го расчистиме па да одиме после по иницијативата на Господинот Пановски.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Не разбрав ова на крај што беше.

ТИТО ПЕТКОВСКИ

Предлогот е од господинот Црвенковски, Петров и Голубовски за таков тек на расправата.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Прво, за процедуралниот тек иницијативата си беше врачена, разгледана е на комисијата, уврстена е на дневен ред, но под друго име, уврстена е на дневн ред, но под друго име точката беше генерализирана, тоа не беше на мое барање, тоа го предложи господин Андов и вие гласавте да се уфрли како точка ваква на дневен ред. Сега, имаме ситуација да има конкретен заклучок по таа иницијатива изнесен од претседателот на комисијата за надворешно-политички прашања предложен од пратениците Голубовски и Петров, можеби и од некој друг, и можеби и некој ќе сака да земе збор. Тука јас понатаму не би должел, можните гледишта ви ги кажав кои се. Јас барав збор да се изразам за она што провеја дека има лични мотиви во предлагањето на ваква точка или на вакви делегации. За такво нешто не стојам енергично сум и сега сум на дилема дали и да се исклучам себе од евентуални делегации или можеби токму на исклучувањето ќе докажам дека имам лични мотиви. Тука би морал Господинот Голубовски да ми помогне и другото исто така не застапувам нечии друг личен интерес, со барањето на таква делегација. Тоа е едно.

Второ, стана збор за нивото на комуникациите. Тоа е точно, меѓу две држави кои не се признале меѓусебно, тоа ќе биде разговор, поточно еве ние сме млада надобудна држава, тоа ќе биде разговор на нерамноправни партнери. Само што статусот пратеник е рамноправен на овој глобус. Меѓу пратениците независно дали е тоа велесила стопанска, воена, политичка или е тоа некоја мала држава, но пратеник во таа држава има еднаков статус со пратеник од друга држава. Тоа е разговор на рамноправни лица. Ако веќе разговорите на министрите од тие држави можеби се нерамноправни, јас не би навлегувал околу тоа, но и

тоа за мене е матно, забуна само внесува, но да не може пратеник со пратеник да разговара, има впечаток дека тој е нерамноправен и тоа морам да го отфрлам. А, оние останати точки што еве засега само Господин Пановски кажа другите пратеници очигледно и не се чувствуваат многу повикани да се изјаснат, јас кажав еден мој предлог по однос на ретката природна убавина на Дојран, дека е редно да се обратиме до Европскиот Парламент и сметам дека не мораме да бараме мислење од Владата на Република Македонија, кога македонскиот парламент се обраќа до друг Парламент. Тука ќе мораме да си го пазиме достоинството. Владата е исто така самостојна и таа не не прашува за нејзини чекори, за нејзини аранжмани со други субјекти на светот било тоа да се влади или банки институции и тн.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Разговараме за тоа дали по Предлогот да расправаме воопшто денес по иницијативата на Господинот Бошков. Само во тие рамки да го расчистиме прашањето за да одиме натаму. Ако е во врска со тоа повелете.

АБДУРАХМАН АЛИТИ:

Сакам само една мала интервенција. Согласно член 69 од Уставот седницата може полноважно да одлучува ако се присутни најмалку 61 пратеник. Тука нема 53 пратеници. Мислам дека треба да се даде пауза, да се направи обид да се обезбеди кворум и да расправаме и да одлучуваме како ни доликува.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Бидејќи бев прозван и не сакам да се остави простор за недоразбирање околу мотивите јас гласно размислував за сопствената дилема дали се тоа државнички мотиви или лични, а господинот Бошков и сам помогна пред малку кога откри, па мене ми беше познато, па не сакав со тоа самиот да излегувам, дека практично вистинскиот подносител на иницијативата е господинот Стојан Андов, кој што на ваков начин се покри преку друг предлагач. Сето тоа и остава можност да се размислува.

ВЛАДО БАЈАЛЦИЕВ:

Почитувани господа министри и еве прв контакт со Вас, а бев и прозван да одговорам. Ред е да се одговори и за вас и за пошироката јавност дали Владата, ресорното министерство има преземено нешто во врска со иницијативата на пратеникот Михајло Пановски или нема ништо. Ако тоа помогне за ваше евентуално заземање на некој став или можно одложување на расправата на ова Собрание сум компетентен да ве известам за следното. Ресорното министерство веднаш после вашата дебата заведе став, го достави до Владата и се разбира Владата во своја процедура мислењето на ресорното министерство го има ставено, со тоа што известен сум утре Комисијата за општествени односи при Владата на Република Македонија ќе го разгледа соодветното прашање, иницијативата на пратеникот Михајло Пановски. Од тоа, се разбира ќе зависи заземениот став, Владата дали и кога ќе го уврсти прашањето, а

веројатно по итна постапка тоа таа ќе го стори на свој дневен ред. Ресорното министерство чинам дека е упатно дека не треба да презема никакви иницијативи самостојно, туку само операционализира и и помага на Владата во однос на она што Владата како став ќе го заземе, зашто ставот на Владата во крајна линија ќе го задолжи и ресорното министерство.

Уште една реченица плус ако ми дозволите. За оние низ генерации врвни и вредни спортисти па и денес спортски работници и за нивниот дигнитет, ве молам и за дигнитетот на ова Собрание не би требало паушално да разговараме и не би требало со некои зборови кои се недолични, за тие луѓе така да зборуваме. Јас навистина за тоа само ве замолувам.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Јас сакам сега да ви предложам следното: во право е господинот Абдурахман Алити, јас на два пати овде опменав. Постојано некој излегува и влегува од пратениците, а 64 пратеници беа на почетокот на седницата. Според тоа, навистина е тешко да се работи во такви услови.

Сакам да Ви предложам да направиме пауза до 16,00 часот, а во тој интервал Комисиите да расправаат по новиот предлог закон што го нуди Владата за Агенцијата МИА. Трите комисии да расправаат и во оваа пауза да се обават сите други обврски, а во 16,00 часот да продолжиме со работа.

(По паузата)

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Како што гледате господа пратеници немаме кворум и затоа не можеме да работиме, затоа ја прекинувам седницата, а во врска со тоа дополнително ќе бидете информирани.

Претседателот на Собранието ќе ве извести кога ќе се одржи седницата.
(Седницата прекина со работа во 16,30 часот)